

Különjelentés

A földgázellátás biztonsága az Unióban

Az uniós keret segítette a tagállamokat a válságra való reagálásban, de egyes válságreagálási intézkedések hatása nem bizonyítható

EURÓPAI
SZÁMVEVŐSZÉK

Tartalomjegyzék

	Bekezdés
Összefoglaló	I–VII
Bevezetés	01–12
Az Unió földgázellátásának biztonságát érintő hosszú és rövid távú kihívások	01–03
A földgázellátás biztonságára vonatkozó uniós jogi és pénzügyi keret	04–08
Az Unió reagálása a földgázválságra	09–12
Az ellenőrzés hatóköre és módszere	13–17
Észrevételek	18–69
Az uniós keret, bár egyenlőtlenül, de tekintetbe veszi a földgázellátás biztonságának valamennyi aspektusát	18–52
Rendelkezésre állási keretének kiegészítésére az Unió jelenleg alakít ki egy megfizethetőségi keretet	19–26
Az (EU) 2017/1938 rendelettel létrehozott ellátásbiztonsági szerkezet ösztönözte a tagállami együttműködést, de egyes fontos elemek tekintetében nem bizonyult optimálisnak	27–44
A közös érdekű projektek kiválasztása összetett volt, a projektvégeredmények pedig nem egyértelműek	45–50
A szén-dioxid-leválasztás, -hasznosítás és -tárolás terén elért kellő haladás hiánya hosszú távon problémássá teszi az ellátásbiztonságot	51–52
Az uniós válságreagálási intézkedések erős jelzéseket küldtek a piacnak, de gyakran nem tudják bizonyítani kitűzött céljaik elérését	53–69
15%-os földgázkereslet-csökkenést sikerült elérni a tagállami intézkedések révén, illetve a magas árak és a meleg tél miatt	54–56
A gáztárolók feltöltésére vonatkozó uniós szintű kötelezettség betartása megfelel a korábbi gyakorlatnak, és nagyobb bizonyosságot eredményez	57–59
A gázárplafon esetleges aktiválásához kockázatok is kapcsolódnak	60–61
Az AggregateEU érdeklődést keltett a piacon, de előnyeinek megítéléséhez nem áll rendelkezésre elegendő adat	62–66

A nemzetközi kapcsolatteremtési lépések nyilvánvalóvá tették a Bizottság szándékait, de a kitűzött célok eléréséhez kevésse járultak hozzá **67–69**

Következtetések és ajánlások **70–77**

Mellékletek

I. melléklet. A közös érdekű projektek kivitelezéséhez nyújtott CEF-finanszírozás

II. melléklet. A kivitelezéshez CEF-finanszírozásban részesült gázipari közös érdekű projektek térképe

Rövidítések

Glosszárrium

A Bizottság válaszai

Időrendi áttekintés

Ellenőrző csoport

Összefoglaló

I A Nemzetközi Energiaügynökség meghatározása szerint az energiabiztonság „az energiaforrások megfizethető áron való folyamatos rendelkezésre állása”.

A földgázellátás biztonsága az Unióban a gázipari vállalatok, a tagállamok és a Bizottság közös kötelezettségvállalása. Mivel az Unió a földgázának több mint 80%-át importálja, a földgázellátás biztonsága kulcsfontosságú az Unió jólléte és gazdagsága szempontjából. Az Oroszországból származó földgázimport – amely az Ukrajna elleni orosz inváziót megelőző évben (2021-ben) az összes uniós földgázbehozatal 45%-át tette ki – gyors kivételése ellátási válságot eredményezett, ez pedig megfizethetőségi válságot idézett elő.

II Jelentésünk azt vizsgálja, hogy a földgázellátás biztonságát támogató uniós szakpolitikai keret és fellépés eredményes volt-e. Megvizsgáljuk mind a válság előtti uniós keretet, mind az Unió válságreagálási intézkedéseit. Választásunk azért esett erre a témára, mert az Unió rendkívül nagy mértékben függ az importált földgáztól, és mert 2022 év eleje óta soha nem látott mértékű ellátásbiztonsági kihívással szembesül. Megállapításaink elősegíthetik egyrészt az orosz földgázzal való átállásra irányuló uniós földgázellátás-biztonsági keret továbbfejlesztését, másrészt a klímasemlegesség 2050-ig történő elérésére irányuló erőfeszítéseket.

III Általános megállapításunk szerint az uniós keret ugyan – igaz, egyenlőtlenül – kezelte a biztonságos földgázellátás kérdését, ám a válságreagálási célkitűzések elérése gyakran nem bizonyítható. Megállapítottuk, hogy egyes hosszú távú uniós intézkedések szerepet játszottak a földgázellátás biztosításában, különösen a válság idején, valamint ösztönözték a tagállamok közötti együttműködést. Az Unió ellátásbiztonságának szerkezete azonban nem szavatolja, hogy egyes kulcsfontosságú elérendő eredmények csakugyan megszületnek, és az Unió csak a közelmúltban kezdte meg egy földgázellátás-biztonsági megfizethetőségi keret kidolgozását. Nem mindig nyilvánvaló, hogy milyen hatással vannak az arra válaszul hozott intézkedések, hogy Oroszország fegyverként használja a gázszállításokat; másrészt új kihívásokat jelent, hogy az Unió fokozottan függ a cseppfolyósított földgáztól, és hogy részben dekarbonizálnia kell a földgázfogyasztását. 2023 végére az Unió a diverzifikáció révén sikeresen csökkentette az orosz földgáztól való függőségét, és a megfizethetőségi válságot is átvészelte. 2023-ban az árak beálltak átlagosan kb. 45 euró/MWh szintre, ami a válság előtti szint kétszerese.

IV A földgázellátás biztonságáról szóló (EU) 2017/1938 rendelet célja a tagállamok közötti regionális együttműködés és szolidaritás fokozása. A rendelet előírja az egyes tagállamok számára, hogy négyévente beszámoljanak a kockázatmegelőzésről és -elhárításról. A 2019. évi beszámolási fordulóra nézve azt állapítottuk meg, hogy 18 tagállam még nem hajtotta végre teljesen a megelőzési és vészhelyzeti tervekre vonatkozó beszámolási eljárást, két tagállam pedig semmit nem nyújtott be. Ezzel párhuzamosan a tagállamok csoportjainak regionális kockázatértékeléseket is kell készíteniük. A Bizottság megállapítása szerint a tagállamcsoportok által 2019-ben végzett valamennyi regionális kockázatértékelés hiányos volt. A Bizottság szerint a beszámolási eljárás átalakításra és tökéletesítésre szorul, míg a tagállamok zöme annak egyszerűsítését szeretné látni.

V Megállapításunk szerint a legkritikusabb gázinfrastruktúra-projektek (a „közös érdekű projektek”) kiválasztására szolgáló uniós rendszert három különálló értékelés, számos lépés és nagyszámú érdekelt fél összetetté teszi. Azt is megállapítottuk, hogy a projektek eredményei nem egyértelműek, ami megnehezíti a közös érdekű projektek végrehajtási arányának és az ilyen projektek hozzáadott értékének értékelését.

VI A földgázválságra válaszul az Unió egy sor intézkedést fogadott el a gáztárolás javítása, a kereslet csökkentése és aggregálása, valamint az áremelkedések elkerülése érdekében. Megállapítottuk, hogy egyes intézkedések – a keresletcsökkentés támogatásával vagy a gáztárolók megfelelő feltöltöttségének biztosításával – segítették az ellátás biztonságát. Más válságreagálási intézkedések (a gázárplafon, a kereslet aggregálása, nemzetközi szereplők bevonása) hatása nem bizonyítható.

VII Megállapításaink alapján a következőket javasoljuk a Bizottságnak:

- teljesítse ki a földgáz megfizethetőségére vonatkozó uniós keretet;
- optimalizálja a földgázellátás biztonságára vonatkozó tagállami beszámolási eljárást, és vizsgálja felül a regionális együttműködés struktúráját;
- javítsa a közös érdekű projektek végrehajtásának átláthatóságát.

Bevezetés

Az Unió földgázellátásának biztonságát érintő hosszú és rövid távú kihívások

01 Jelentésünkben a Nemzetközi Energia Ügynökség (IEA) energiabiztonságról szóló fogalom meghatározását alkalmazzuk, ahogy az IEA azt a földgázellátás biztonságára nézve használja: „az energiaforrások megfizethető áron való folyamatos rendelkezésre állása”¹. Az IEA különbséget tesz hosszú és rövid távú energiabiztonság között. Az előbbi az olyan időszerű beruházásokra vonatkozik, amelyek az energiaellátásnak a gazdasági fejlődéssel és a környezetvédelmi szükségletekkel összhangban történő biztosítását célozzák, míg az utóbbi az energiarendszerek ellátási sokkhatásokra való reagálási képességére összpontosít. A földgázellátás biztonságának éghajlati dimenziója egyre fontosabbá válik, mivel az Unió célja, hogy a klímasemlegesség 2050-ig történő elérése érdekében fokozatosan kivezesse a fosszilis tüzelőanyagokat, illetve a szén-dioxid-leválasztás, -hasznosítás és -tárolás (CCUS) révén csökkentse az azokból származó kibocsátásokat².

02 2021-ben, az Ukrajna elleni orosz invázió és az abból eredő földgázválság előtti utolsó évben az Unió energiafelhasználásának 24%-át tette ki a 421 milliárd köbméter földgáz, bár ennek aránya jelentősen eltért az egyes tagországokban (lásd: [1. ábra](#)). Ugyanebben az évben az Unió villamos energiájának 21%-át, illetve (háztartási és ipari) hőenergiájának 38%-át földgázból állították elő³. Még azt figyelembe véve is, hogy a földgázfogyasztás az Unió 2030-as éghajlat- és energiapolitikai célkitűzései kapcsán várhatóan csökkenni fog, az Unió még mindig évente mintegy 300 milliárd m³ földgázt fog fogyasztani⁴. Tekintettel arra, hogy a 2014. évi 73%-kal szemben **2021-ben már az Unió földgáz 83%-a származott importból**, a földgázellátás biztonsága kulcsfontosságú az Unió jóléte és gazdagsága szempontjából.

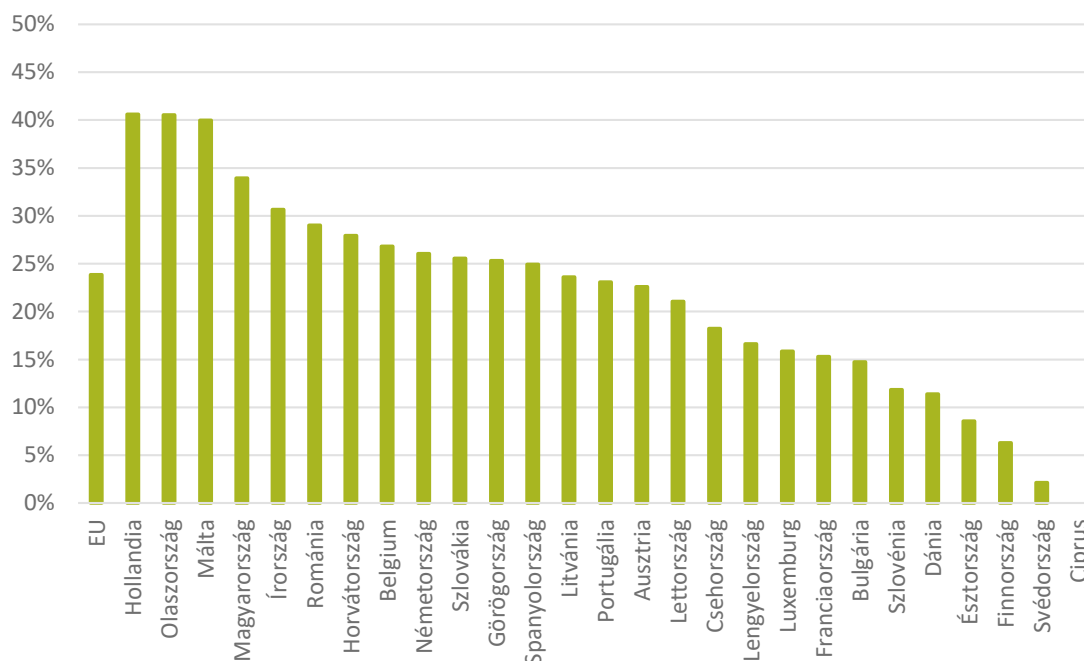
¹ *Our work on energy security*, IEA.

² A Bizottság közleménye: „Az ambiciózus uniós ipari szén-dioxid-gazdálkodás felé vezető lépések”, COM(2024) 62.

³ *Electricity and heat statistics*, Eurostat.

⁴ Bizottsági szolgálati munkadokumentum: „Implementing the RePower EU action plan: investment needs, hydrogen accelerator and achieving the bio-methane targets”, SWD(2022) 230.

1. ábra. A földgáz aránya a primerenergia-igényen belül, 2021 (%)

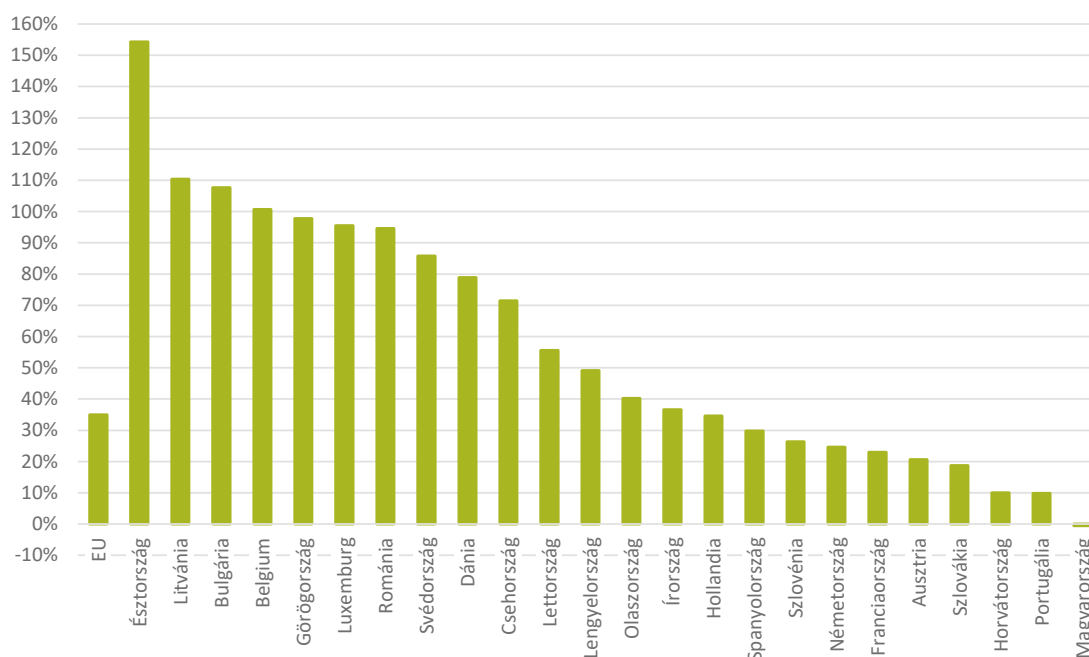
Megjegyzés: Ciprus nem használ fel földgázt.

Forrás: Európai Számvevőszék, az Eurostat adatai alapján.

03 Az Oroszországból származó – 2021-ben az Unió teljes földgázimportjának 45%-át kitevő – földgázimport gyors kivezetése ellátási válságot eredményezett, amely azután megfizethetőségi válságot idézett elő (lásd: [2. ábra](#)). 2022 augusztusában a nagykereskedelmi gázárak 339 euró/ MWh csúcsot értek el, szemben a 2021. augusztusi 51 euró/MWh-s árral. Mivel Európában a villamos energia ára a gázárral párhuzamosan változik, ez a villamos energia költségére is hatással volt. Például 1 MWh villamos energia nagykereskedelmi ára 2022 augusztusában Olaszországban elérte az 543 eurót (a 2021. augusztusi 112 euró/MWh-s árhoz képest)⁵. A válságra reagálva a tagállamok 2022-ben megkezdték a gáz- és villamosenergia-árak támogatását, hogy csökkentsék a háztartásokra és a vállalkozásokra gyakorolt hatást. A Bizottság becslése szerint az energiatámogatások összköltsége az Unióban egyedül 2022-ben **390 milliárd euró** volt.

⁵ *Average monthly electricity wholesale prices in selected countries in the EU*, Statista.

2. ábra. A háztartási földgáz átlagárának változásai, 2022. január–június, 2021 azonos időszakához képest

Forrás: Európai Számvevőszék, az Eurostat adatai alapján.

A földgázellátás biztonságára vonatkozó uniós jogi és pénzügyi keret

04 Az energiaellátás biztonságának biztosítása az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) egyik célkitűzése. Ez azonban nem sérti a tagállamok azon jogát, hogy maguk válasszák meg saját energiaszerkezetüket és ellátásuk forrásait⁶.

A földgázellátás biztonságára vonatkozó – először 2010-ben, az Oroszország által 2006-ban és 2009-ben okozott földgázellátási zavarokat követően elfogadott – uniós jogi keret 2017-ben került felülvizsgálatra, miután Oroszország 2014-ben jogellenesen anektálta a Krímet. A keret leszögezi, hogy a földgázellátás biztonsága a gázipari társaságok, a tagállamok és a Bizottság közös kötelezettségvállalása.

05 A földgázellátás biztonságáról szóló (EU) 2017/1938 rendelet igyekszik javítani az Unió ellátási zavarokkal kapcsolatos felkészültségét és rezilienciáját. Fő célja a tagállamok közötti regionális együttműködés és szolidaritás fokozása, a határkeresztező földgáz-infrastruktúra javításának támogatása, valamint a kockázatok azonosítása és csökkentése a földgázellátási és infrastrukturális zavarok uniós, regionális és tagállami szintű forgatókönyveinek rendszeres szimulációja révén.

⁶ Az EUMSZ 194. cikke.

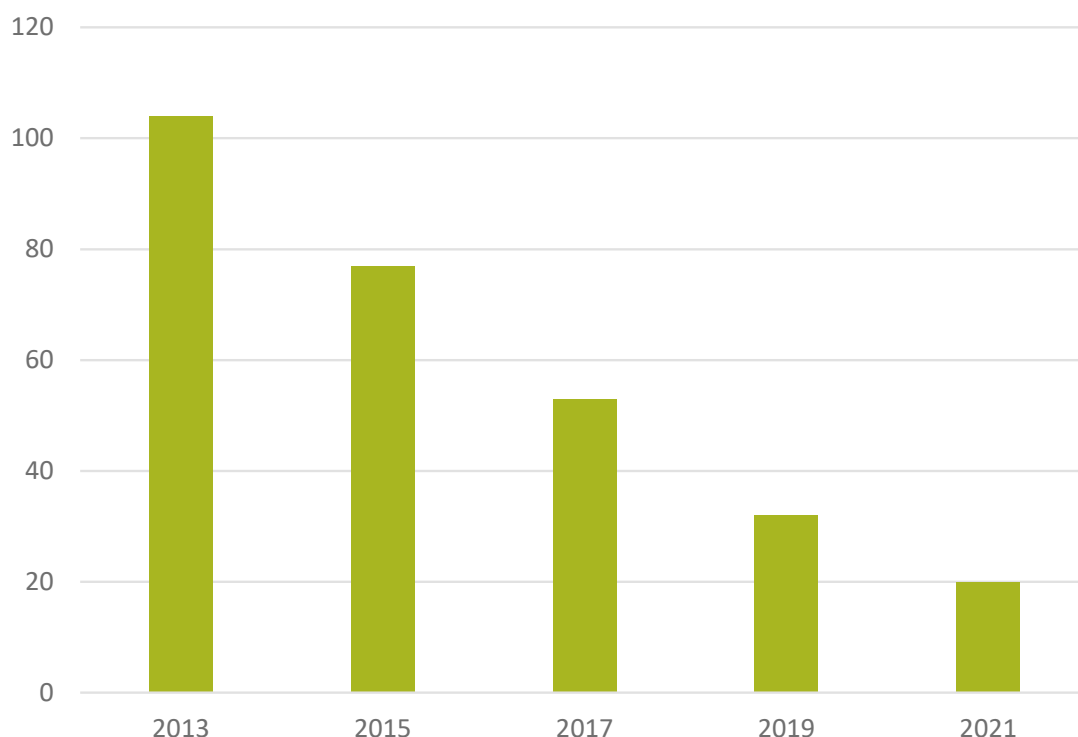
A rendelet meghatározza a regionális együttműködés alapvető paramétereit azáltal, hogy kijelöli a tagállamok „kockázati csoportjait” az Unió fő gázellátási útvonalai szerint. Ezek a csoportok egymással együttműködve igyekeznek meghatározni, értékelni és lehetőség szerint enyhíteni a földgázellátás biztonságával kapcsolatos kockázatokat. Ezen erőfeszítéseknek az is céljuk, hogy megerősítsék a földgáz belső piacát, amely az Unió szerint „a legjobb biztosíték arra, hogy garantálni lehessen az Unió gázellátásának biztonságát”⁷.

06 A Bizottság létrehozott egy eljárást a „közös érdekű projektek” (PCI) azonosítására és támogatására: ezek között olyan gázhálózati projektek vannak, amelyek potenciálisan a legnagyobb határokon átnyúló előnyt hozhatják az Unió belső földgázpiaca számára. Ilyen előny az ellátásbiztonság javítása is. 2013 és 2021 között kétfévente új listát fogadtak el a közös érdekű projektekről (lásd: **3. ábra**). A felsorolt projektek részére olyan előnyöket kellett nyújtani, mint a gyorsabb tervezés és engedélyezés, valamint megépítésük felgyorsítása érdekében a környezeti értékelési eljárások érszerűsítése. Pályázhattak az Európai Hálózatfinanszírozási Eszközből (CEF) történő finanszírozásra is, akár tanulmányok, akár építkezés céljára⁸.

⁷ Az (EU) 2017/1938 rendelet.

⁸ Az 347/2013/EU rendelet a transzeurópai energiaipari infrastruktúrára vonatkozó iránymutatásokról.

3. ábra. A közös érdekű projektek öt listáján szereplő közös érdekű földgázprojektek száma

Forrás: Energiaszabályozók Európai Uniói Együttműködési Ügynöksége (ACER).

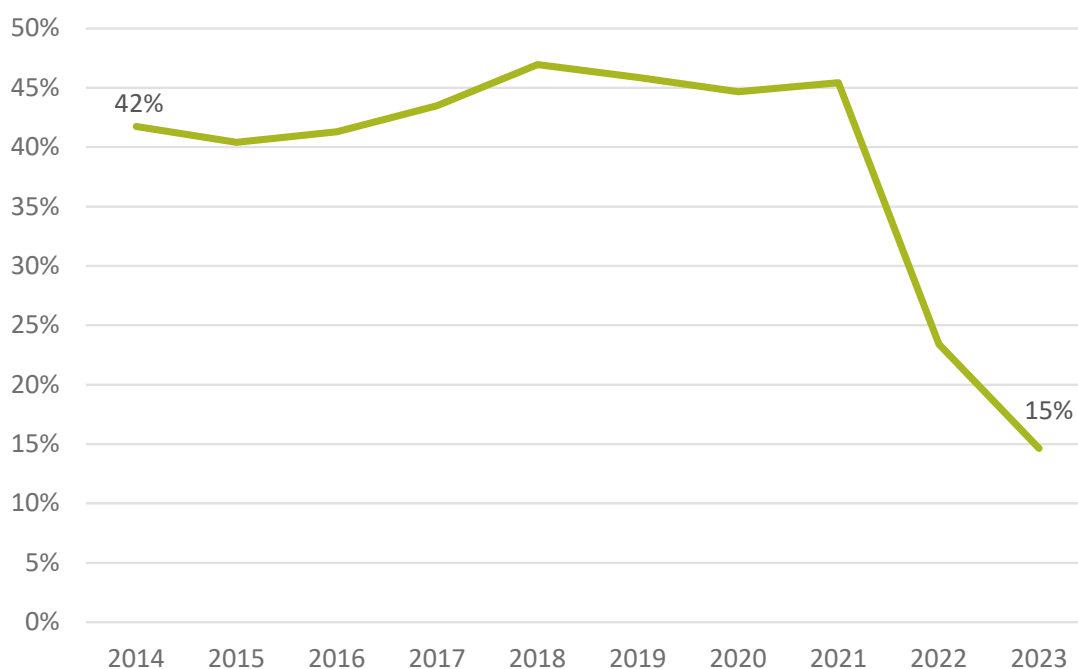
07 A 2014–2020-as időszakban összesen 1,6 milliárd euró összegű CEF-finanszírozást ítéltek oda 40 közös érdekű földgázprojektnek, amelyek közül 18 részesült építési finanszírozásban (lásd: [1. melléklet](#)). Összhangban azzal, hogy az Unió a karbonsemleges energia fejlesztésére összpontosít, csak két további új közös érdekű földgázipari projekt lesz (Málta és Ciprus összekapcsolása az Unió földgázhálózatával), bár a PCI-eljárást a hidrogénnel kapcsolatos közös érdekű projektek kiválasztására is alkalmazzák.

08 A földgázellátás biztonságáról szóló rendelet célja az ellátási zavarokkal kapcsolatos kockázatok csökkentése annak előírásával, hogy minden tagállam rendelkezzen tervekkel a védett fogyasztók (a háztartások és az alapvető szociális szolgáltatások) 30 napos ellátására átlagos téli körülmények között abban az esetben, ha az egyetlen legnagyobb szolgáltatótól történő ellátás megszűnik. A Tanács ugyanakkor elismerte, hogy a rendelet által létrehozott kockázati keret nem láthatta előre, illetve nem vehette figyelembe az Ukrajna elleni orosz invázió által kiváltott válság léptékét és nagyságrendjét⁹. Még azok a tagállamok is, amelyek a 2018. évi

⁹ A [2022/1032/EU rendelet](#) a földgázról.

nemzeti kockázatértékelésükben figyelembe vették az orosz földgázszállítás teljes leállításának lehetőségét, rendkívül valószínűtlennek tartották azt. Ezenkívül az egyetlen forrásból származó bőséges és versenyképes földgázellátás gyengíti az ellátás diverzifikálásába való beruházás gazdasági indokát. A **4. ábrán** látható, hogy orosz földgáz tartós jelentőséggel bír az Unió számára.

4. ábra. Az orosz földgáz aránya az Unió földgázimportjában 2014 és 2022 között

Forrás: Európai Számvevőszék, az Eurostat adatai alapján.

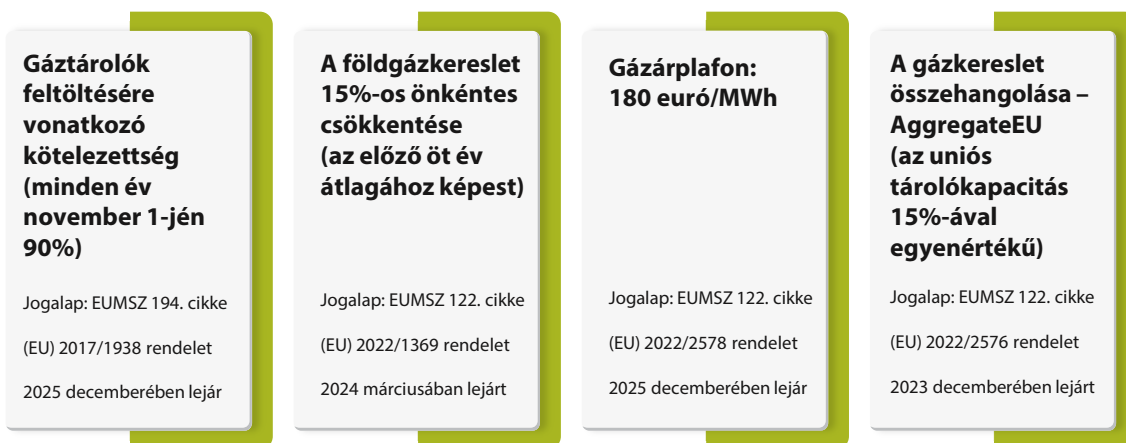
Az Unió reagálása a földgázválságra

09 A földgázellátás biztonságáról szóló rendelet három válságszint aktiválását teszi lehetővé a tagállamok számára: „korai előrejelzés” (valószínűleg bekövetkezik egy esemény), „riasztás” (ellátási zavar történt, de a piac meg tud birkózni vele) és „vészhelyzet” (a földgázellátás elégtelen, és nem piaci alapú intézkedésekre van szükség). A rendelet előírja, hogy minden tagállam készítsen vészhelyzeti tervet, meghatározva az egyes válságszintek esetén meghozandó intézkedéseket. 2022 februárja és júliusa között tizenegy tagállam hirdette ki a „korai előrejelzés” válságszintjét, aminek nyomán fokozott nyomon követés indult, és ezek közül egy tagállam hirdetett „riasztást”.

10 A válságszintek kihirdetése és a kapcsolódó intézkedések a Nemzetközi Energiaügynökség rövid távú energiabiztonságról szóló definíciójának hatálya alá tartoznak, amely a válsággal szembeni ellenálló képességre összpontosít. Mindezzel egy időben a gázszállítási rendszer-üzemeltetők, a nemzeti hatóságok és a Bizottság fokozták együttműködésüket, amire a földgázellátás biztonságáról szóló rendelet révén a válságot megelőzően létrehozott külön fórumokat használták. Ennek az együttműködésnek köszönhetően könnyebben sikerült a válság nehéz körülményei között átállni arra, hogy a határkeresztező gázáramlás új irányt vegyen (korábban inkább keletről nyugatra, ezentúl nyugatról keletre).

11 Az EUMSZ lehetővé teszi a Tanács számára, hogy az Európai Parlamenttel folytatott konzultáció nélkül rendeleteket fogadjon el válaszul az ellátás nehézségeire bizonyos termékek, különösen az energiatermékek kapcsán¹⁰. Az Unió módosította a földgázellátás biztonságáról szóló rendeletet, és az EUMSZ 122. cikkének alkalmazásával gyorsan több ideiglenes intézkedést fogadott el az orosz földgáz fokozatos kivezetésének kezelésére, amely az Unió egésze számára kihívást jelent (lásd: [5. ábra](#)).

5. ábra. A földgázválságra válaszul hozott főbb ideiglenes uniós ellátásbiztonsági intézkedések

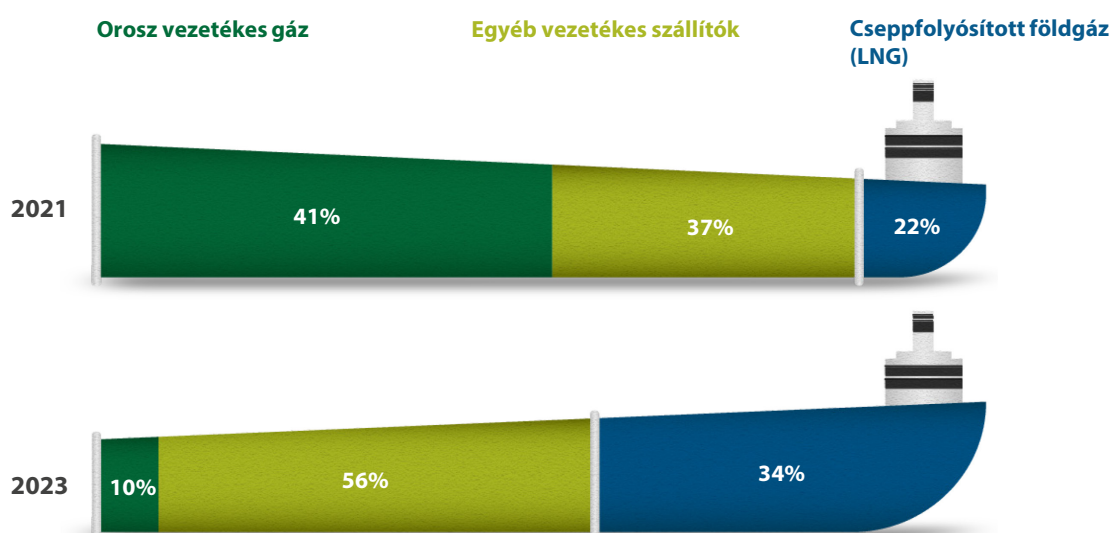

Forrás: Európai Számvevőszék.

¹⁰ Az EUMSZ 122. cikke.

12 2023 végére az Unió a diverzifikáció révén sikeresen csökkentette az orosz földgáztól való függőségét (lásd: **6. ábra**), míg 2023-ban az árak beálltak átlagosan kb. 45 euró/MWh szintre (a válság előtti szint kétszeresére), 2024 első negyedévére pedig újra a válság előtti szinten voltak. Az Unió alkalmazkodik a válság nyomán előállt új ellátásbiztonsági helyzethez, és ennek során új kihívásokkal kell szembenéznie: egyrészt fokozottan függ a cseppfolyósított földgáztól (LNG), másrészt CCUS dekarbonizációs intézkedéseket kell tennie.

6. ábra. Az Unió függősége az orosz vezetékes gáztól: 2021 és 2023 összevetése

Forrás: Európai Számvevőszék, az Eurostat adatai alapján, kép: az Európai Bizottság vizuális elemei nyomán.

Az ellenőrzés hatóköre és módszere

13 Jelentésünk az Unión belüli földgázellátás biztonságát támogató uniós szakpolitikai keretet és intézkedéseket vizsgálja. Témaválasztásunkat az indokolta, hogy a földgáz fontos szerepet játszik az Unió energiaszerkezetében, és az Unió nagyon nagy mértékben függ a földgázbehozataltól. Az Ukrajna elleni orosz invázió által kiváltott földgázválság rámutatott az ellátásbiztonság biztosításának fontosságára. Ezzel összefüggésben megvizsgáltuk, hogy az Unió:

- a) eredményes földgázellátás-biztonsági keretet hozott-e létre;
- b) teljesítette-e a válságreagálási intézkedései kapcsán kitűzött céljait.

14 Az uniós intézkedéseket 2014-től – amikor a Krím Oroszország általi jogellenes anektálása kiváltotta a földgázellátás biztonságáról szóló rendelet felülvizsgálatát – 2023 novemberéig vizsgáltuk. Az ellátás biztonságról legutóbb **2015-ben** tettünk közzé ellenőrzési jelentést.

15 Áttekintettük a Bizottság (DG ENER) munkáját, és interjúkat készítettünk az illetékes német, olasz és lengyel hatóságokkal. Ez a három tagállam teszi ki együttesen az Unió földgázfogyasztásának mintegy **48%**-át, ugyanakkor földrajzi elhelyezkedésük és földgázellátásuk forrásai miatt számos kihívással kell szembenézniük.

16 A következő forrásokból szereztünk be bizonyítékokat:

- o uniós rendeletek, bizottsági iránymutatások és beszámolási tevékenységek, statisztikák és értékelések dokumentumalapú áttekintése;
- o a 27 tagállam (EU) 2017/1938 rendelet szerinti beszámolásának dokumentumalapú áttekintése és elemzése, beleértve a regionális kockázati csoportok által készített közös kockázatértékeléseket, valamint a nemzeti energia- és klímaterveket;
- o interjúk a Bizottsággal és tagállami hatóságokkal;
- o a közös érdekű projektek kiválasztási eljárásának rendszerelemzése (egyedi projektek nem kerültek ellenőrzésre);
- o a gázkoordinációs csoportban – ez az ellátásbiztonsági intézkedéseket koordináló tanácsadó csoport – részt vevő tagállami képviselők körében végzett felmérés.

17 Ellenőrzésünk eredményei relevánsak az Unió földgázellátás-biztonsági politikájának folyamatban lévő fejlesztése szempontjából, különösen az (EU)2017/1938 rendelet esetleges felülvizsgálatának összefüggésében.

Észrevételek

Az uniós keret, bár egyenlőtlenül, de tekintetbe veszi a földgázellátás biztonságának valamennyi aspektusát

18 A Bizottság nem ad hivatalos meghatározást az ellátásbiztonság fogalmára. Az IEA alapján a rendelkezésre állás és a megfizethetőség biztosítása szempontjából határozza meg az ellátásbiztonságot. A hosszú távú ellátásbiztonság kulcsát az IEA szerint a gazdasági fejlődéssel és a környezetvédelmi szükségletekkel összhangban lévő energiaellátást biztosító, időben történő beruházások jelentik. Értékeljük, hogy a földgázellátás biztonságára vonatkozó uniós keret teljesíti-e ezt a célkitűzést úgy, hogy ugyanakkor lehetővé teszi az Unió gázellátás-biztonsági politikájának vezérelveit jelentő együttműködést és a szolidaritást is. Elvárásunk volt, hogy a következőket tudjuk megállapítani:

- o a gázellátás-biztonság uniós keretrendszere kifejezetten foglalkozik a rendelkezésre állás és a megfizethetőség kérdéseivel;
- o a földgázellátás biztonságáról szóló rendeletben előírt ellátás-teljesítések hozzáadott értéket jelentenek a nemzeti és uniós földgázellátás számára;
- o a földgázzal kapcsolatos közös érdekű projektek kiválasztási eljárása során kellő figyelmet kapott az ellátásbiztonság, és az utóbbi számára előnyös volt az eljárás;
- o az Unióban előrelépés történt a szén-dioxid-leválasztás, -hasznosítás és -tárolás terén.

Rendelkezésre állási keretének kiegészítésére az Unió jelenleg alakít ki egy megfizethetőségi keretet

19 A Bizottság már **több mint 20 éve** a megfizethetőséget jelöli meg az ellátásbiztonsággal kapcsolatos megközelítésének egyik fő célkitűzéseként, és az **energiaunió helyzetéről szóló jelentésében** 2015 óta gyakran hangsúlyozza az energia megfizethetőségének fontosságát. A földgáz rendelkezésre állása és megfizethetősége összefügg annyiban, hogy a rendelkezésre állás javítását célzó intézkedések (diverzifikáció, piaci integráció) pozitív hatást gyakorolhatnak a megfizethetőségre is. Az Unió ellátásbiztonsági megközelítésének ezen vezérelve pozitív hatást gyakorolt, többek között az orosz földgáz gyors kivezetése okozta válság idején.

20 A földgáz szabadon áramolhatott (a szokásos kelet-nyugati iránytól eltérően) nyugatról keletre, mivel az Unióban a határkeresztező csővezetékek zömét kötelezően át kellett alakítani úgy, hogy kétirányú áramlást tegyenek lehetővé ¹¹. Az uniós finanszírozású csővezetékek bekapcsoltak a hálózatba az uniós gázpiactól korábban elszigetelt tagállamokat is, vagy enyhítették egyes tagállamok egyetlen szállítótól való függőségét (lásd: [I. melléklet](#). Ezekre az intézkedésekre azért került sor, mert a Bizottság és a tagállamok megértették, milyen – többek között megfizethetőségi – kockázatokkal jár az egyetlen szállítótól való függőség. A Bizottság három ellátásbiztonsági mutatója közül kettő erre a szempontra összpontosít: az egyik a szállítói koncentrációt, a másik a földgázimporttól való általános függőséget méri¹².

21 A Bizottság 2014-ben modellezte az orosz földgázszállítások leállításának hatásait, és helyesen jelezte, hogy „[a hiányzó mennyiség pótlása áremelést, ez pedig további nagy mennyiségű LNG-importot generálna](#)”. Soha nem modellezte és nem becsülte meg viszont a Bizottság az ilyen áremelések mértékét, illetve azoknak a fogyasztókra és a versenyképességre gyakorolt hatását. A földgázellátás biztonságáról szóló rendelet előírja a tagállamok számára, hogy adott esetben vegyék figyelembe az áringadozást mint kockázati tényezőt. Ezt a 2018. évi nemzeti kockázatértékelések közül 11 megtette. Nem vették figyelembe az ebből eredő megfizethetőségi kihívásokat, és ezt a földgázellátás biztonságáról szóló rendelet sem írta elő. Hasonlóképpen, 2018-ban a 12 közös kockázatértékelés közül csak egy vizsgálta a tagállamok által azonosított kockázati forgatókönyvek társadalmi-gazdasági hatásait, annak ellenére, hogy ezt a földgázellátás biztonságáról szóló rendelet előírja. 2021-ben a Bizottság észrevételezte, hogy kapcsolat áll fenn az Oroszországból származó földgázellátás csökkenése és az áremelkedések között, és rámutatott arra, hogy ez hogyan érinti „[az energiaszegény, valamint alacsony és alacsonyabb-közepes jövedelmű háztartásokat](#)”. Amint ebből a nyilatkozatból is látható, a Bizottság számára világos a különbség az energiaszegénységben élők, illetve azok között, akik számára kihívást jelent a megfizethetőség.

¹¹ Az (EU) 2017/1938 rendelet 5. cikke.

¹² [Energy Union indicators webtool scoreboard](#), Európai Bizottság (2023. november 6.).

22 A válságot megelőzően a megfizethetőséget mind uniós, mind tagállami szinten elsősorban az energiaszegénységre vonatkozóan értelmezték és közelítették meg. A nemzeti energia- és klímatervek készítését előíró 2018. évi rendelet előírja a tagállamok számára, hogy becsüeljék fel az energiaszegénységben élő háztartások számát, és szükség esetén dolgozzanak ki tervet e szám csökkentésére¹³. A 2019. évi 27 nemzeti energia- és klímaterv közül 21 nem határozta meg az energiaszegénység fogalmát. A Bizottság leggyakrabban azt kifogásolta az energiaszegénység tagállami megközelítésével kapcsolatban, hogy hiányoztak az energiaszegénység kezelése terén elért eredmények felmérését lehetővé tevő célkitűzések, illetve célértékek. A Bizottságnak 2023-ban benyújtott 17 aktualizált nemzeti energia- és klímatervet elemezve azt állapítottuk meg, hogy 11 tagállam rendelkezik saját meghatározással az energiaszegénységre nézve, illetve azt mérő mutatókkal. A megfizethetőséget gyakran említik célkitűzésként mind a 2019. évi eredeti nemzeti energia- és klímatervekben, mind azok 2023. évi frissítéseiben, de meghatározására és mérésére soha nem került sor. A válság nyomán az Unió egyes országaiban eltérő megközelítéseket alkalmaztak az energia megfizethetősége és a energiaszegénység kapcsán¹⁴. Ezekre az eltérésekre abban a három tagállamban is láttunk példákat, ahol interjúkat készítettünk (lásd: [7. ábra](#)).

¹³ Az (EU)2018/1999 rendelet 3. cikke.

¹⁴ *National fiscal policy responses to the energy crisis*, Bruegel (2024. február 22.).

7. ábra. Németország, Olaszország és Lengyelország különböző válaszokat adott a háztartási gáz megfizethetősége és az energiaszegénység jelentette kihívásra

	Németország	Lengyelország	Olaszország
Háztartásokra vonatkozó általános árplafon	Van 2023-ban 0,12 euró/KWh (a háztartások 2022. évi fogyasztásának 80%-ára nézve)	Van 200,17 PLN (46,30 euró)/MWh 2022-ben és 2023-ban	Nincs
A gázárplafon költsége a kormányok számára	9,7 milliárd euró (gázármérséklés a háztartások és kkv-k számára) 2023-ban	30 milliárd PLN/ 6,87 milliárd euró 2022-ben és 2023-ban	nem alkalmazható
Háztartások célzott támogatása	Van 230–270 euró összegű egyszeri fűtési készpénztámogatás alacsony jövedelmű csoportok számára 2022-ben (2,1 millió polgár számára, kb. 380 millió euró költséggel), majd 2023-ban ismét	Van Az alacsony jövedelmű háztartások 2023-ban héa-visszatérítésben részesültek a fűtőgáz-értékesítések után. A támogatás költsége kb. 24 millió PLN (5,5 millió euró) volt.	Van A 15 000 euró alatti éves jövedelemmel rendelkező háztartások egy tipikus család éves gázkiadásai 15%-ának megfelelő automatikus kedvezményt kapnak számláik után. 2023-ban a háztartási fogyasztók 14%-a részesült ebben a kedvezményben.
Az energiaszegénység hivatalos tagállami meghatározása	Nincs	Van	Nincs
Hivatalos információk az energiaszegénységben élő háztartások számáról	Nincs hivatalos kormányzati adat	10,5% (2021)	Nincs hivatalos kormányzati adat

Forrás: Európai Számvevőszék.

23 Bár a Bizottság többször hangsúlyozta az energia megfizethetőségének fontosságát, a válság előtt azt nem határozta meg és nem mérte fel, illetve nem hozott létre keretet kifejezetten annak kezelése céljával. Az uniós energiaárakról és -költségekről szóló 2020. évi bizottsági közlemény megállapítja, hogy a nagykereskedelmi gázárak 2015 és 2019 között 10 és 40 euró/ MWh között ingadoztak, de nem tesz észrevételt arra nézve, hogy megfizethetőek-e az árak ezen az ártartományon belül¹⁵. 2023 márciusában a Bizottság 50 euró/MWh-s vagy annál alacsonyabb gázárakat prognosztizált a következő évre, és figyelmeztetett, hogy ilyen árszint mellett nehezebb lehet elérni a kereslet csökkenését¹⁶. Ez arra utal, hogy 50 EUR/MWh lehet olyan küszöbérték, amelynél a háztartások és az ipar viselkedése megváltozik. A Bizottság nem jelölte meg ezt az értéket megfizethetőségi küszöbértékként.

24 2020-ban a Bizottság hangsúlyozta, hogy csökkent az Unió kitétsége „[az energiahordozók nemzetközi piaci áringadozásai](#)” kapcsán, rámutatva arra, hogy Európában alacsonyabbak a gázárak, mint a G20 LNG-behozatalra támaszkodó országokban (Kína, Dél-Korea és Japán). A helyzet időközben megváltozott, mivel az Unió egyre nagyobb mértékben függ az LNG-től, amely globális forgalmazású termék. Ez növeli annak a kockázatát, hogy a szűkös piacon strukturálisan magasabbak lesznek az árak és fokozódik a volatilitás. Amikor az Unió a megváltozott ellátásbiztonsági helyzetben elemzi a földgázellátás biztonságát és strukturálja a válaszingázásokat, nagyobb súlyt kell, hogy tulajdonítson a megfizethetőség kérdésének, párhuzamosan a rendelkezésre állás terén végzett beható munkájával.

¹⁵ COM(2020) 951.

¹⁶ *Commission analysis of coordinated demand reduction measures for gas*, SWD(2023) 63.

25 A válság egy sor olyan szakpolitikai intézkedés kidolgozását felgyorsította, amelyek együttesen keretet képeznek az energia (és így a földgáz) megfizethetőségével kapcsolatos egyértelműbb megközelítéshez. Ezek a következők:

- o az energiaszegénység fogalm meghatározása az (EU) 2023/1791 energiahatékonysági irányelvben (lásd: [1. háttérmagyarázat](#));
- o az uniós villamosenergia-piac szerkezetének reformjáról szóló rendeletjavaslatban a tagállamok számára a háztartási és kkv-s villamosenergia-számlák támogatására vonatkozó küszöbérték meghatározása;
- o 180 euró/MWh-s gázárplafon megállapítása a holland Title Transfer Facility (TTF) következő havi árait nézve.

1. háttérmagyarázat. Az energiaszegénység uniós fogalm meghatározása

„Energiaszegénység”: az az állapot, amikor egy háztartás nem fér hozzá azokhoz az alapvető energetikai szolgáltatásokhoz, amelyek az élet- és egészségügyi körülmények alapvető szintjét és tisztességes színvonalát biztosítják az adott nemzeti kontextusban, a hatályos szociálpolitikai és egyéb releváns szakpolitikai összefüggésben, ideértve a megfelelő fűtést, melegvizet, hűtést, világítást és az árammal működő készülékekhez szükséges energiát, amikor is ezt az állapotot több tényező együttes fennállása okozza, beleértve többek között a megfizethetlenséget, a rendelkezésre álló jövedelem elégtelenségét, az energiakiadások magas szintjét és a lakások energiahatékonyságának alacsony szintjét.

Forrás: (EU) 2023/1791) energiahatékonysági irányelv.

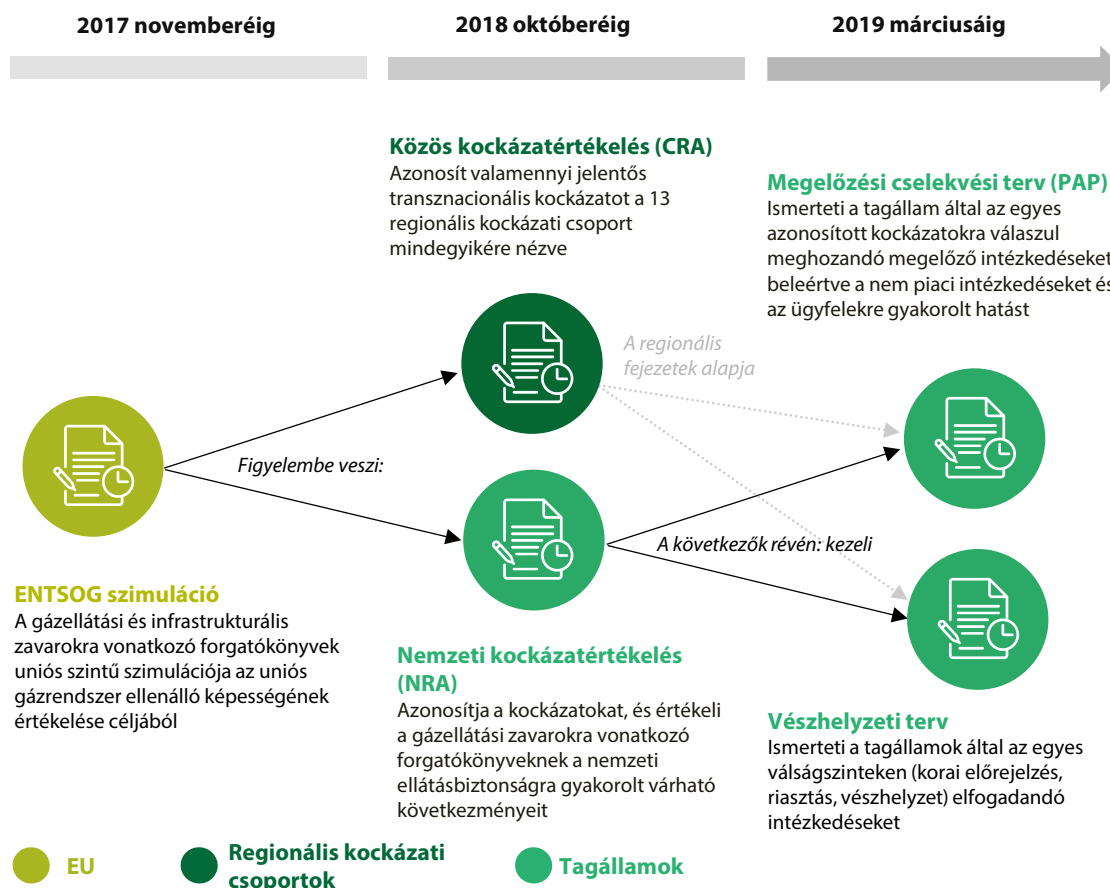
26 Ezek az elemek alkotják a megfizethetőségi keret három szintjét, ahol mindegyikhez különböző beavatkozási szint rendelődik. Mivel a 2022-ben az Unió népességének 9,3 %-át érintő energiaszegénység tekinthető a legsúlyosabb megfizethetőségi kihívásnak, ez állt a megfizethetőséghez köthető legtöbb uniós és tagállami intézkedés középpontjában. Ezek egyike volt a 2023-ban megszületett első uniós fogalom meghatározás. Azáltal, hogy a tagállamok számára küszöbértéket határoz meg a háztartási villamosenergia-számlák támogatására, az Unió valójában egy tényleges megfizethetőségi küszöbértéket állapít meg. Végezetül az árplafon megszabja, hogy az Unió megítélése szerint milyen nagykereskedelmi gázár felett minősülnek a piaci árak megfizethetetlennek vagy fenntarthatatlannak. Ez a szakpolitikai keret továbbra sem veszi figyelembe és nem elemzi a megfizethetőségi mozgatórugókat és kihívásokat egyes alapvető uniós eredmények (uniós szintű ellátásbiztonsági elemzés, nemzeti energia- és klímatervek, tagállami kockázatértékelések) tekintetében.

Az (EU) 2017/1938 rendelettel létrehozott ellátásbiztonsági szerkezet ösztönözte a tagállami együttműködést, de egyes fontos elemek tekintetében nem bizonyult optimálisnak

A megelőzési és vészhelyzeti tervekről történő tagállami beszámolás eljárása nem hatékony, annak hozzáadott értéke kétséges

27 A földgázellátás biztonságáról szóló rendelet előírja, hogy a Földgázpiaci Szállítási rendszer-üzemeltetők Európai Hálózata (ENTSOG) négyévente végezze el a földgázellátási és infrastrukturális zavarok forgatókönyveinek uniós szintű szimulációját. Az uniós ellátásbiztonság főbb szerkezeti elemeinek (lásd: **8. ábra**) kidolgozásakor a tagállamok figyelembe veszik a szimuláció eredményeit. Ilyen elemek a nemzeti és közös kockázatértékelések, amelyek beépülnek a megelőzési cselekvési tervekbe és a vészhelyzeti tervekbe. Mindezek célja együttesen az egyes ellátásbiztonsági válságok előtti, illetve válságreakciós tagállami intézkedések irányítása és strukturálása.

8. ábra. A 2017. évi földgázellátás-biztonsági rendelet szerinti eredmények első ciklusa

Forrás: Számvevőszék, az (EU) 2017/1938 rendelet alapján.

28 A Bizottság a földgázellátás biztonságáról szóló rendeletben meghatározott követelmények alapján értékeli a tagállamok megelőzési cselekvési terveit és vészhelyzeti terveit, és e követelmények mentén konkrét pontokat és ajánlásokat tartalmazó véleményt bocsát ki az egyes tagállamok számára. A tagállamoknak ezeket a pontokat és ajánlásokat figyelembe kell venniük végleges terveikben.

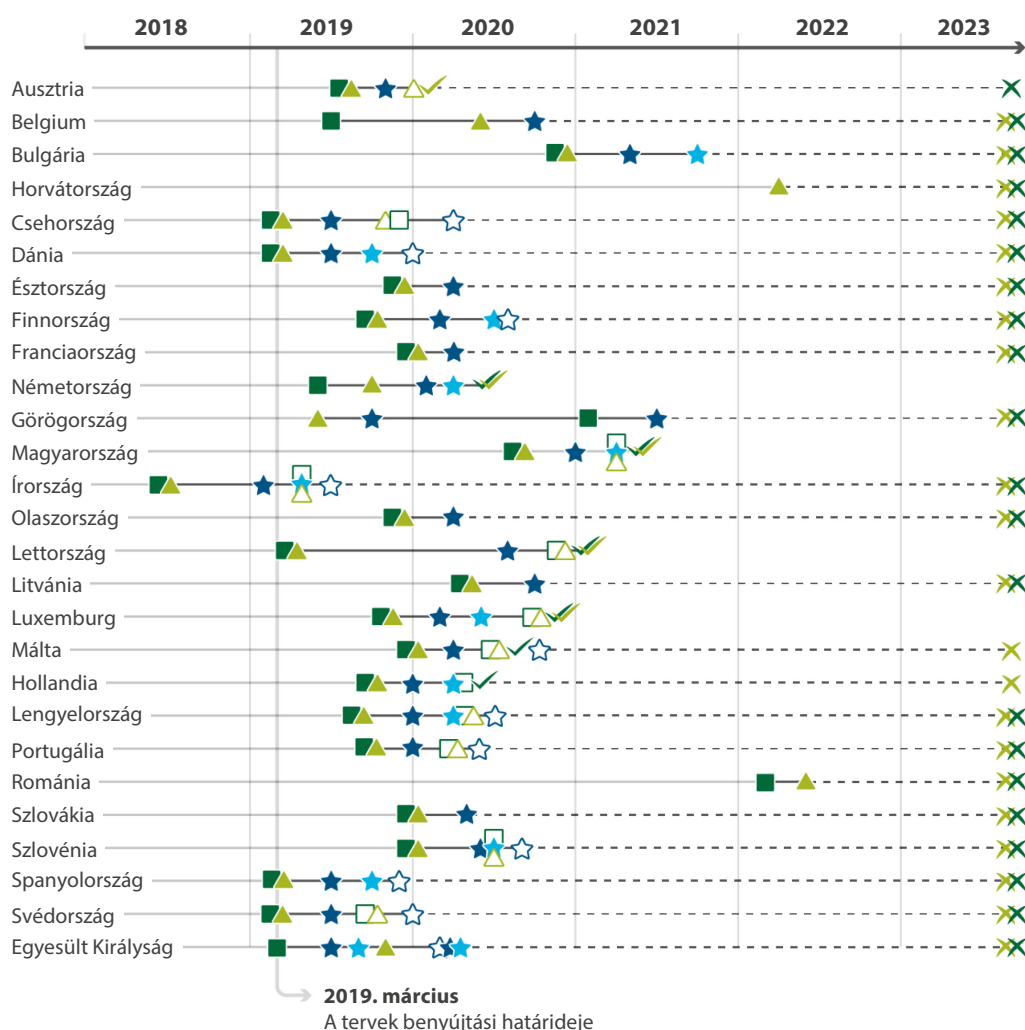
29 A tagállamoknak 2019-ben kellett benyújtaniuk terveiket a Bizottságnak, és a 28 tagállam közül (az Egyesült Királyságot is beleértve) 25 meg is tette ezt. Horvátország és Románia ekkor nem nyújtott be tervet, ami kötelezettségszegési eljárásához vezetett velük szemben, míg Ciprus mentességet élvez, mivel nem használ fel földgázt. A Bizottság a terveket benyújtó 25 tagállam mindegyikét felkérte, hogy módosítsák terveiket, mivel azok nem feleltek meg teljes mértékben a földgázellátás biztonságáról szóló rendelet követelményeinek (lásd: **9. ábra**). Hat tagállam nem válaszolt a Bizottság véleményére, és a Bizottság ezekben az esetekben nem kezdeményezett további kommunikációt. A többi 19 tagállam vagy levélben válaszolt a Bizottság véleményére, kifejtve, hogy miért nem frissítette terveit, vagy ismételt

benyújtott legalább egy aktualizált tervet. Ezt követően tizenegy tagállam kapott felkérést további frissítésre, de ezt egyikük sem tette meg.

30 Összesen azt állapítottuk meg, hogy 18 tagállam nem véglegesítette sem cselekvési terveit, sem vészhelyzeti terveinek frissítését, két tagállam pedig semmit nem nyújtott be (lásd: **9. ábra**). Megállapítottuk továbbá, hogy a Bizottság három tagállam terveit azok korábbi – időközben már frissítve is benyújtott – változatában tette közzé. Az, hogy a folyamat a tagállamok és a Bizottság közötti számos üzenetváltás ellenére gyakran mégsem zárult le, arra utal, hogy a folyamat önmagában nehézkes és nem hatékony. Ugyanez kétséges teszi ezen elemek hozzáadott értékét, illetve azt is, hogy előmozdítják-e a földgázellátás biztonságát a tagállamok és az Unió egésze szempontjából.

9. ábra. A 2019. évi megelőzési és vészhelyzeti tervek első ciklusa benyújtásának és bizottsági felülvizsgálatának ütemezése

- Megelőzési cselekvési terv (PAP) benyújtása
- ▲ Vészhelyzeti terv (EP) benyújtása
- ★ A Bizottság véleménye
- ★ Válasz a Bizottságnak
- PAP újbóli benyújtása
- △ EP újbóli benyújtása
- ☆ A Bizottság nyomonkövetési levele
- ✓ A folyamat lezárult ✗ A folyamat még nem zárult le

Forrás: Európai Számvevőszék, a Bizottság által szolgáltatott dokumentumok alapján.

31 A földgázellátás biztonságáról szóló rendelet előírja, hogy a tervbenyújtás és bizottsági értékelés ciklusát négyévente meg kell ismételni. Új változatok 2023 márciusában voltak esedékesek, azonban a legtöbb tagállam későn nyújtotta be megelőzési cselekvési terveit és vészhelyzeti terveit. A Bizottság 2023 júniusában 26 (kötelezettségzegési eljárást megelőző) **EU Pilot eljárást** indított, hogy megkapja a hiányzó terveket. 2024. január 15-ig 23 megelőzési cselekvési terv és 25 vészhelyzeti terv érkezett be.

32 Igaz, hogy a 2023. évi frissítési folyamat egybeesett Oroszország Ukrajna elleni, folyamatban lévő háborújával, ám ezek a késedelmek mégis további kérdéseket vetnek fel arra nézve, miként lehet a folyamat egyes elemeinek célját indokolatlan adminisztratív terhek nélkül a legjobban elérni. A Bizottság elismerte: a beszámolási folyamat reformját meg kell vitatni a tagállamokkal annak érdekében, hogy az kisebb terheléssel és jobb minőségű eredményekkel járjon¹⁷.

A regionális kockázati csoportok elősegítik az együttműködést, de nem hozzák a várt eredményeket

33 A regionális együttműködés struktúráját a földgázellátás biztonságáról szóló rendelet szabja meg, amely az Unióba irányuló ellátási folyosók szerint 13 „gázellátási kockázati csoportot” határoz meg. A tagállamok e konfigurációkon belül együttműködve dolgoznak ki közös kockázatértékeléseket valamennyi releváns kockázati tényezőre (természeti katasztrófák, technológiai, társadalmi, politikai stb. kockázatok) nézve. Az egyes kockázati csoportokat egy-egy önkéntes tagállam vezeti. 2018-ban a Bizottság négy kockázati csoportot (Belarusz, Líbia, a transz -Balkán és Ukrajna) támogatva modellezte az ezekre vonatkozó kockázati forogatókönyveket. A kockázati csoportok létezése már magában véve is elősegíti a regionális együttműködést, ami a földgázellátás biztonságáról szóló rendelet „irányadó alapelve”.

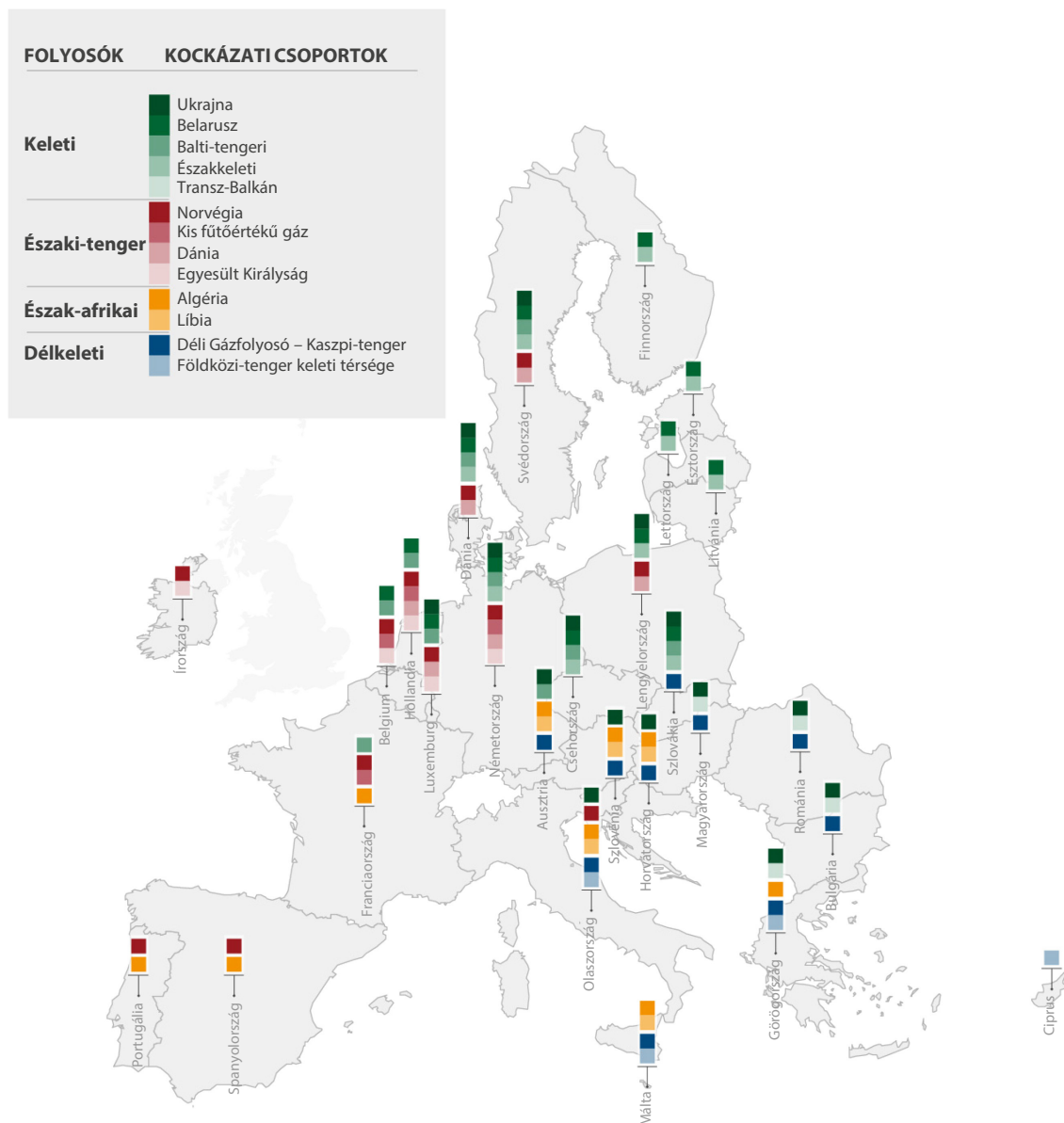
34 Megállapítottuk, hogy mind az inputok, mind az outputok igen eltérőek voltak a 13 kockázati csoport mindegyikénél. Több tagállam nem bocsátotta rendelkezésre a kockázatelemzéshez szükséges adatokat. Az első közös kockázatértékeléseket 2018. október 1-jéig kellett elkészíteni. Csak egy kockázati csoport nyújtotta be időben közös kockázatértékelését, míg kettőt (déli gázfolyosó és a Földközi-tenger keleti térsége) nem dolgoztak ki, mivel még nem létezett az ehhez szükséges infrastruktúra. A Bizottság támogató szerepet játszott a közös kockázatértékelések kidolgozásában, és a következő kritériumok alapján értékelte azokat: infrastrukturális szabvány, ellátási szabvány, kockázatértékelés és -elemzés, regionális együttműködés. Ezen értékelés alapján úgy ítélte meg, hogy mindegyik kockázatértékelés számos szempontból hiányos. Nem találtunk bizonyítékot arra, hogy a kockázati csoportok figyelembe vették volna a kockázatértékelések Bizottság általi értékelését.

35 A kockázatértékelések fejlesztésének és a kockázati csoportok vezetésének elősegítése nagy erőfeszítést igényel a nemzeti hatóságok részéről. További problémát jelent, hogy a legtöbb tagállam több kockázati csoportban is részt vesz, néha akár hat-nyolcban is (lásd: **10. ábra**). Azt, hogy ez mekkora tagállami adminisztratív

¹⁷ A földgázellátás biztonságáról szóló rendelet bizottsági értékelése, SWD(2023) 323.

kapacitást köt le, figyelembe kellene venni a földgázellátás biztonságáról szóló rendeletben előírt egyéb feladatokkal összefüggésben is (lásd: 27–32. bekezdés). A Bizottság megállapítása szerint az adminisztratív kapacitás hiánya gondot jelent a kockázati csoportok koordinációja és a kockázatértékelések elvégzése szempontjából¹⁸.

10. ábra. A regionális kockázati csoportok összetétele

Forrás: Számvevőszék, az (EU) 2017/1938 rendelet alapján.

¹⁸ Uo.

36 A közös kockázatértékelések munkaciklusa négyévente újrakezdődik. Az új dokumentumok 2022. október 1-jén voltak esedékesek. 2023 végéig valamennyi kockázati csoport benyújtotta közös kockázatértékelését, kivéve az északkeleti csoportot (egy tagállam sem vállalta a csoport vezetését) és a Földközi-tenger keleti térségének csoportját (még nem jött létre a csoport aktiválását indokoló infrastruktúra). A Bizottság a 13 kockázati csoport közül kilencnek nyújtott támogatást, mivel kettő nem kérte azt, két másik pedig még nem rendelkezett működő infrastruktúrával. Megállapításunk szerint a frissített közös kockázatértékelések ténylegesen a Bizottság által irányított modellezési gyakorlatnak tekinthetők, középpontjában egy olyan helyzettel, amikor az orosz földgázszállítás teljesen leáll.

37 A földgázellátás biztonságáról szóló rendelet előírja, hogy a megelőzési cselekvési tervekben és a vészhelyzeti tervekben szerepeljen az ellátásbiztonsági rendszerek „regionális dimenziójáról” szóló szakasz, mégpedig a közös intézkedésekre és az együttműködési mechanizmusokra vonatkozó információk (lásd: [27–32.](#) bekezdés). Ezekről a szempontokról az egyes kockázati csoportokon belül meg kell állapodni, hogy a tagállamok nemzeti terveinek regionális fejezeteiben szereplő információk ellentmondásmentesek legyenek. A 2019. évi megelőzési cselekvési tervek és vészhelyzeti tervek áttekintésének tanúsága szerint a regionális fejezetek minősége és tartalma tagállamonként és regionális kockázati csoportonként jelentősen eltért, és egy vagy több kockázati csoportra nézve gyakran hiányzott az input.

38 Az, hogy egyes regionális kockázati csoportok nem szolgáltatottak a nemzeti tervekhez szükséges információkat, kétségessé teszi munkájuk hozzáadott értékét. A Bizottság elismerte, hogy különösen a vészhelyzeti tervekből hiányoztak a regionális válságok kezelésére irányuló, regionális szinten elfogadott intézkedések, és általában véve híján voltak a megfelelő regionális dimenzióknak¹⁹. Elismerte a Bizottság azt is, hogy „a hosszú távú ellátási zavarok továbbra is a tagállamok összehangolatlan fellépésének kockázatához vezethetnek, a szomszédos tagállamok ellátásbiztonsága veszélyeztetésével fenyegetve”²⁰. A tagállamok által kidolgozott forgatókönyvek elemzésének tanúsága szerint hat tagállam a vészhelyzetre adott lehetséges válaszként mérlegelte valamely szomszédja földgázellátásának leállítását is.

¹⁹ Uo.

²⁰ Az (EU) 2022/1369 rendelet működésének bizottsági felülvizsgálata, [COM\(2023\) 173](#).

39 Mindez – az egyes tagállamok által teljesítendő konkrét feladatok specifikumain túl – kérdéseket vet fel arra nézve, hogyan tudnak a jövőben a regionális kockázati csoportok úgy működni (munkamegosztás, kockázati forgatókönyvek kiválasztása, a beszámolás tartalma és formája a Bizottság hozzájárulásán túl), hogy túlzott beszámolási terhelés nélkül, hatékonyabban tudjanak élni az együttműködés és a régióközpontúság előnyeivel. A tagállamok körében végzett felmérésünk tanúsága szerint a válaszadók többsége (23 közül 21) azt szeretné, ha felülvizsgálnák és egyszerűsíték az ellátásbiztonsági beszámolás szerkezeti felépítését, ugyanakkor uniós szinten nagyobb hangsúlyt helyeznének a gyakorlati együttműködésre és a rezilienciára irányuló intézkedésekre.

40 A regionális kockázati csoportoknak figyelembe kell venniük az Oroszországból származó földgázimport gyors kivezetésének hatásait is. A keleti csővezetékrendszer egyes ellátási folyosói elveszítették jelentőségüket, miközben az LNG-behozatal a 2021. évi 80 milliárd m³-ről 2022-ben 120 milliárd m³-re nőtt²¹. A körülmények megváltozása miatt egyes esetekben a gázvezetékek nyomvonalain alapuló kockázati csoportok konfigurációja elavulttá vált. Amint a Bizottság elismerte, „úgy tűnik, hogy a kockázati csoportok jelenlegi regionális megközelítése már nem felel meg a célnak”²².

Többnyire nem sikerül tagállamközi kétoldalú szolidaritási megállapodásokat kötni

41 A szolidaritás az uniós energiapolitika egyik alapelve, amint azt az EUMSZ 194. és 222. cikke is kimondja, és amint azt a földgázellátás biztonságáról szóló rendelet is megerősíti. A rendeletben foglalt szolidaritási mechanizmus szándék szerint végső eszközként szolgálhat. Súlyos földgázellátási vészhelyzet esetén, amikor a piac nem képes kielégíteni egy tagállam szolidaritási alapon védett fogyasztói (például a háztartások és az alapvető szociális szolgáltatások) igényeit, ezen igények kielégítése érdekében kérésre a szomszédos tagállamoknak földgázt kell átadniuk. A rendelet értelmében a szolidaritási intézkedések (többek között technikai, jogi és pénzügyi) részleteiről a szomszédos tagállamoknak 2018 decemberéig kétoldalú megállapodásokat kellett kötniük.

²¹ Infografika – [Honnán származik az Unió által felhasznált gáz?](#), az EU Tanácsa (2024. február 25.).

²² Az (EU) 2017/1938 rendelet alkalmazásának bizottsági felülvizsgálata, [COM\(2023\) 572](#).

42 Kicsi a valószínűsége, hogy hivatalosan működtetni kelljen ezt a szolidaritási mechanizmust, ám a tagállamok mégis ódzkodtak ilyen megállapodások megkötésétől. A Bizottság által szükségesnek ítélt 40 megállapodás közül 2018 decemberéig még egyet sem kötöttek meg. 2020 májusában, mivel addig még egy megállapodás aláírására sem került sor, a Bizottság **25 tagállammal szemben kötelezettségszegési eljárást indított** a szolidaritási rendelkezések be nem tartása miatt. 2024 januárjáig nyolc megállapodás megkötésére került sor. A Bizottság szerint a lassú előrehaladás fő okai közé tartozik a technikai összetettség, a nemzeti közigazgatások ez irányú tapasztalatlansága, valamint az, hogy nehéz megállapodásra jutni egy méltányos pénzügyi ellentételezési mechanizmus létrehozásáról.

43 Miután tehát a kétoldalú szolidaritás terén nem volt tapasztalható előrehaladás, az (EU) 2022/2576 tanácsi rendelet 2023-ra – különös tekintettel az energiaválságra – ideiglenesen alapértelmezett szolidaritási intézkedést vezetett be. Az intézkedés földgázválság esetén kétoldalú megállapodásokkal nem rendelkező tagállamok között lenne alkalmazandó.

44 2022 decemberében a Bizottság 11 tagállammal és az ENTSOG-gal karöltve közös szolidaritási gyakorlatot hajtott végre, hogy tesztelje a földgázellátás biztonságáról szóló rendelettel és a 2022/2576 rendelettel bevezetett, a földgázellátással kapcsolatos vészhelyzetre való reagálásra vonatkozó keretet. A választott forgatókönyv középpontjában az orosz földgázszállítás teljes leállása állt. A gyakorlat általánosságban megerősítette, hogy az Unió felkészült a földgázellátási vészhelyzetekre, de fény derült egyes továbbra is fennálló kihívásokra, illetve több javításra szoruló területre is. Példa erre az az összetett probléma, hogyan történjen egy adott szolidaritási kérelemre válaszul átadott földgáz mennyiség méltányos ellentételezése, akár az (EU) 2022/2567 rendeletben foglalt ideiglenes mechanizmus keretében is. A közös szolidaritási gyakorlat főbb megállapításai alapján a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy a felülvizsgált 2009/73/EK irányelv hatálybalépésekor állandósítani kell az ideiglenes szolidaritási mechanizmust ²³.

²³ COM(2023) 547.

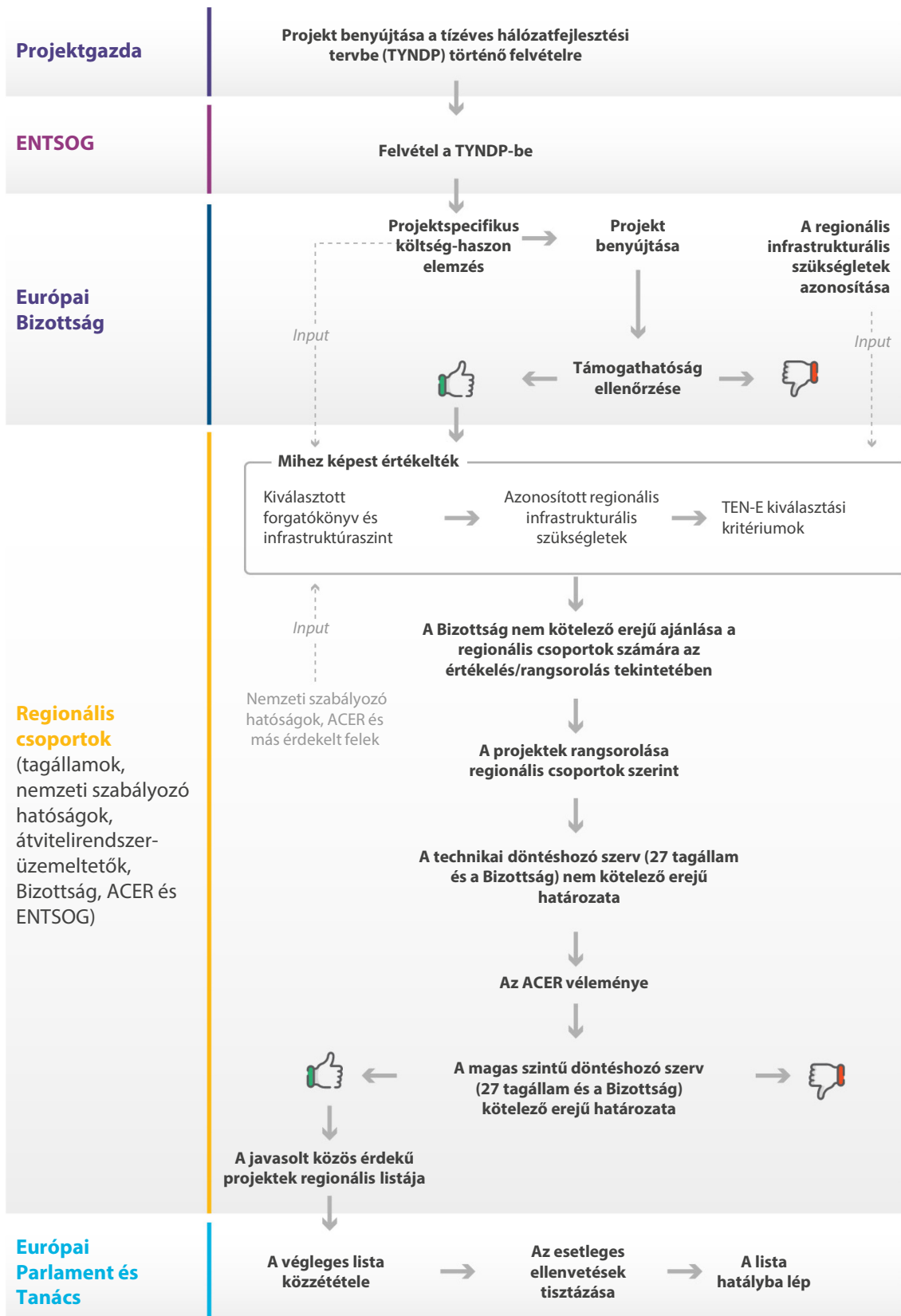
A közös érdekű projektek kiválasztása összetett volt, a projektvégeredmények pedig nem egyértelműek

45 A közös érdekű földgázprojektek kiválasztási folyamatának három fő szakasza van.

- Az első szakasz a költség-haszon elemzés. Ennek pozitív eredményre kell jutnia, valamint a határokon átnyúló hatást is igazolni kell ahhoz, hogy egy adott projekt versenyben maradjon.
- A második szakasz tartalma a regionális infrastrukturális szükségletek, köztük az ellátásbiztonsági szükségletek azonosítása az ENTSOG legutóbbi [tízéves hálózatfejlesztési tervében](#) szereplő „infrastrukturális hiányosságok” felmérése, valamint a tagállamokkal a jelenlegi nemzeti és regionális szintű gázinfrastruktúra-igényeikről folytatott megbeszélések alapján.
- A harmadik szakaszban a Bizottság több, a [TEN- E rendeletben](#) felsorolt kritérium (pl. piaci integráció, ellátásbiztonság, verseny, fenntarthatóság) alapján értékeli az egyes projektek egymáshoz viszonyított előnyeit. Ebben a szakaszban a projekteket a felmért igények alapján pontozzák.

46 A folyamat eredménye a közös érdekű „projektjelöltek” nem kötelező érvényű rangsora, amely projekteket a Bizottság a tagállamok négy regionális csoportja (észak-délnyugati, észak-délkeleti, déli, valamint balti-tengeri gázfolyosó) valamelyikének figyelmébe ajánl. Ez az alapja a közös érdekű projektek végleges listájának is, amelyet a 27 tagállamból és a Bizottságból álló magas szintű döntéshozó szerv választ ki úgy, hogy nem kötik korábbi eredmények vagy rangsorok (lásd: [11. ábra](#)). Megállapítottuk, hogy a közös érdekű projektek legutóbbi három listáján szereplő projektek 10%-a nem került ajánlottként a Bizottság nem kötelező erejű listáira, mivel a Bizottság összehasonlító elemzése szerint kevésbé voltak előnyösesek, mint az ugyanabban a régióban megvalósuló egyes alternatív projektek. Miután egy projekt közös érdekű projektnek minősül, uniós finanszírozásra pályázhat az Európai Hálózatfinanszírozási Eszközből (lásd: [07. bekezdés](#) és [I. melléklet](#)).

11. ábra. A közös érdekű földgázprojektek kiválasztási folyamata

Forrás: Európai Számvevőszék, a Bizottság adatai alapján.

47 A tagállamok körében végzett felmérésünk tanúsága szerint sok tagállam (a 20 válaszadó közül 16) jónak találja a közös érdekű projektek kiválasztási folyamatát. A folyamattal kapcsolatban mégis több olyan problémát tártunk fel, amelyekből tanulságokat lehet levonni a hidrogénnel kapcsolatos közös érdekű projektek jövőbeli kiválasztása során.

48 A projektek gyorsabb végrehajtása érdekében a tagállamoknak prioritásként, gyorsabb jóváhagyással kellett kezelniük a közös érdekű projekteket a többi gázinfrastruktúra-projekthez képest. Az Energiaszabályozók Európai Uniói Együttműködési Ügynöksége (ACER) által végzett nyomon követés szerint a közös érdekű földgázprojektek 45%-a túllépte a TEN-E rendeletben meghatározott 3,5 éves jóváhagyási időt²⁴. Felmérésünkben szerepelt az a kérdés, hogy a tagállamok bevezettek-e jogi, illetve szabályozási rendelkezéseket a közös érdekű földgázprojektek engedélyezésének meggyorsítására. A 21 tagállam közül tíz azt válaszolta, hogy nem tették meg ezt. A közös érdekű projektek a gyorsított engedélyezési eljárással rendelkező és az ilyennel nem rendelkező tagállamokban egyaránt szenvednek el késedelmeket, és a projektek előrehaladásának ACER általi nyomon követése nem utal arra, hogy a késedelmek fő oka az engedélyezés lenne. Ez arra enged következtetni, hogy a gyorsított engedélyezés önmagában nem biztosítja, hogy a közös érdekű projektek más gázprojektekénél gyorsabban valósuljanak meg.

49 A közös érdekű projektek kiválasztási folyamata általában a legnagyobb várható haszonnal rendelkező projektek kiválasztását eredményezi, míg más projekteket kizár. Ettől az elvtől az esetek 20%-ában (az öt lista 291 közös érdekű projektje közül 57 esetében) történt eltérés. Először kiválasztottak egy célkitűzést (pl. a regionális földgáztárolás növelése)²⁵, majd az adott célkitűzés alatt felsorolták az egymással ténylegesen vagy potenciálisan versengő közös érdekű projektklasztereket. Ezt követően a piacra hagyták annak eldöntését, hogy mely projekt(ek) valósuljanak meg. A Bizottság nem indokolta meg, hogy egyes közös érdekű projektek esetében miért esett a választás erre a klaszteralapú megközelítésre, míg mások esetében nem. A klaszteralapú megközelítés az összetett kiválasztási eljárás alkalmazása ellenére sem vezet egyértelmű eredményhez (vagyis egyetlen közös érdekű projekt kiválasztásához), hanem ugyanazon célkitűzést illetően több közös érdekű projekt kerül kiválasztásra.

²⁴ *Consolidated report on the progress of electricity and gas PCIs*, ACER (2023), 20. o.

²⁵ A 347/2013/EU rendelet VII. melléklete.

50 A közös érdekű földgázprojektek öt listája összesen 291 olyan projektet sorol fel (lásd: **3. ábra**), amelyek pozitív hatással vannak vagy lehetnek az Unió ellátásbiztonságára. Megállapítottuk például, hogy a kivitelezéshez CEF-finanszírozásban részesült 18 közös érdekű projekt (lásd: **I. melléklet** és **II. melléklet**) javította vagy javítani fogja a tagállamok földgázhálózatainak összekapcsolását, és diverzifikálni fogja földgázellátásukat. Más befejezett közös érdekű projektek nem részesültek CEF-finanszírozásban, mégis hasonló pozitív hatásokkal jártak, különösen a közelmúltbeli ellátásbiztonsági válság összefüggésében. A gyakorlatban 291-nél kevesebb különálló projekt létezik, mivel egyes projektek több listán is szerepeltek, mások soha nem valósultak meg, megint mások pedig összeolvadva alkottak új projektet. Bár a közös érdekű projektek mindegyik kiválasztási folyamatának van egyértelmű eredménye (a közös érdekű projektek hivatalos listája), a Bizottság nem tud áttekintést adni mind a 291 közös érdekű földgázprojekt végeredményéről, és csak a jelenlegi listán szereplő 20 gázprojektet tekinti közös érdekű projektnek. A közös érdekű projektek bizottsági átláthatósági platformja csak az ilyen projektek legfrissebb (ötödik) listáján szereplő projektekről, valamint olyan korábbi közös érdekű projektekről ad áttekintést, amelyek esetében a Bizottság tudomással bír arról, hogy azok lezárultak, illetve megvalósítás alatt állnak. A projekteredményekre vonatkozó információk hiányos volta megnehezíti annak értékelését, hogy milyen a közös érdekű projektek végrehajtási aránya, illetve milyen annak hozzáadott értéke, hogy egy projekt közös érdekű projekt.

A szén-dioxid-leválasztás, -hasznosítás és -tárolás terén elért kellő haladás hiánya hosszú távon problémássá teszi az ellátásbiztonságot

51 Az Unió éghajlat-politikai céljainak fényében (gondoljunk elsősorban a 2050-ig elérendő nulla nettó kibocsátásra) az Unió ellátásbiztonsági helyzetének egyre fontosabb tényezője lesz a földgázfogyasztásból eredő szén-dioxid-kibocsátás. Még ha figyelembe is vesszük a földgázfogyasztás várható jelentős csökkenését, az Uniónak 2040-ben továbbra is tekintélyes mennyiségű földgázra lesz szüksége az olyan energiaigényes iparágakban, amelyekben az ipari folyamatok eredendően CO₂-kibocsátással járnak²⁶, illetve a villamosenergia-ágazatban²⁷. A szén-dioxid-leválasztás, -hasznosítás és -tárolás (CCUS) alkalmazása ezért beletartozik az IEA meghatározása szerinti hosszú távú ellátásbiztonság körébe (lásd: **01.** bekezdés), különösen mivel a CCUS révén a villamosenergia-hálózat

²⁶ Szén-dioxid-leválasztás, -hasznosítás és -tárolás, Európai Bizottság.

²⁷ *The role of natural gas in Europe towards 2050*, NTNU (2021).

diverzifikáltabb, kiegyensúlyozottabb és klímaselegebb lehet²⁸. A Bizottság megítélése szerint a CCUS kritikus stratégiai jelentőségű technológia a nettó zéró kibocsátás elérése szempontjából²⁹.

52 Egy korábbi ellenőrzésünk során megállapítottuk, hogy 2009 és 2017 között a CCUS-t támogató uniós programok egyike sem tudta alkalmazni ezt a technológiát az Unióban, és hogy a nagy összegű finanszírozás ellenére a tervezett kereskedelmi léptékű projektet nem fejezték be és az nem működött³⁰. Eddig négy kereskedelmi CCUS-projekt működik az Unióban, amelyek együttesen akár évi 1,5 millió tonna szén-dioxidot is leköthetnek³¹. A Bizottság 2030-ra 50 millió tonnás célértéket javasolt az éves szén-dioxid-tárolási kapacitásra vonatkozóan, a hasznosításra nézve azonban nem javasolt célértéket. Becslések szerint 2050-ig évente akár 450 millió tonna szén-dioxidot kell lekötöni a CCUS útján ahhoz, hogy teljesüljenek az uniós éghajlat-politikai célok³². Összehasonlításképpen: az Unió energiafelhasználásból származó CO₂-kibocsátása 2022-ben közel 2400 millió tonna volt³³. A szén-dioxid-leválasztás, -hasznosítás és -tárolás terén elért eredmények hiánya kockázatot jelenthet az Unió hosszú távú földgázellátás-biztonságára nézve. A Bizottság 2024 februárjában [CCUS-stratégiát](#) tett közzé.

²⁸ *A new era for CCUS*, IEA (2024. február 22).

²⁹ A nettó zéró iparról szóló jogszabályra irányuló javaslat, [COM\(2023\) 161](#).

³⁰ A 24/2018. sz. különjelentés.

³¹ *CCUS project explorer*, IEA.

³² *SWD(2024) 63 final*, Hatásvizsgálati jelentés, 1. rész.

³³ *CO2 emissions from EU territorial energy use*, Eurostat.

Az uniós válságreagálási intézkedések erős jelzéseket küldtek a piacnak, de gyakran nem tudják bizonyítani kitűzött céljaik elérését

53 Az Ukrajna elleni orosz invázió okozta válság, valamint „az, hogy Oroszország fegyverként használja a gázellátást” (a Tanács megfogalmazása) próbára tette az Unió ellenálló képességét a kereslet-kínálati egyensúly hirtelen változásával szemben. Értékeljük, hogy az Unió által a válságra válaszul hozott intézkedések biztosították-e az ellátás biztonságát (lásd: **5. ábra**). Elvárásunk volt, hogy a következőket tudjuk megállapítani:

- az uniós politika támogatásával 15%-os földgázkereslet-csökkenés következett be;
- megvalósult a gáztárolási kötelezettségre vonatkozó intézkedés, és az nagyobb biztonsághoz vezetett;
- az árplafonnak köszönhetően tényleges árkorlátozás valósult meg az Unión belüli földgázkereskedésben;
- a Bizottság bizonyítani tudja, hogy az AggregateEU teljesíti kitűzött céljait;
- a Bizottság képes az ellátásbiztonság javítása érdekében összehangolni az uniós fellépéseket és tárgyalásokat a földgáztermelő harmadik országokkal.

15%-os földgázkereslet-csökkenést sikerült elérni a tagállami intézkedések révén, illetve a magas árak és a meleg tél miatt

54 A Bizottság 2022 júliusában úgy becsülte, hogy az orosz földgázszállítások teljes leállása az Unióban a 2022–2023-as tél végéig 30 milliárd m³-es ellátáskieséshez és a tárolók kimerüléséhez vezethet, még magas LNG-behozatal mellett is³⁴. E probléma megelőzésére az (EU) 2022/1369 tanácsi rendelet legalább 15%-os (45 milliárd m³) önkéntes keresletcsökkentést vezetett be, kezdetben a 2022 augusztusától 2023 márciusáig tartó időszakra, majd ezt 2024 márciusáig meghosszabbította.

³⁴ A Bizottság közleménye: „Gázmeztakarítás a téli ellátásbiztonságért”, COM(2022) 360.

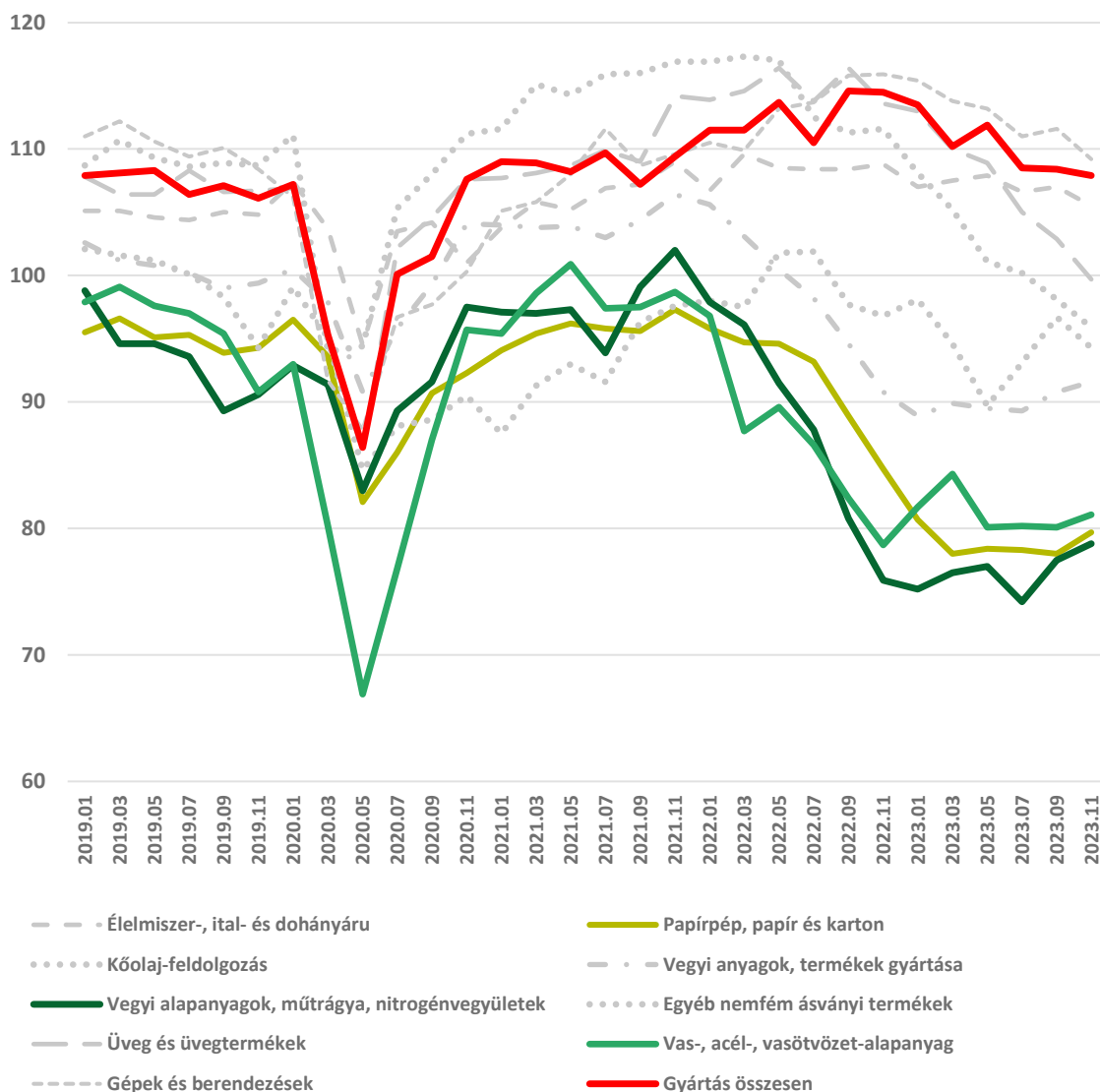
55 Az uniós földgázfogyasztás a magas árak miatt már 2022 augusztusáig, a 15%-os célérték elfogadásáig is 10,4%-kal csökkent³⁵. Az (EU) 2022/1369 rendeletben meghatározott célérték egyértelmű jelzést adott a piac számára, és cselekvési keretet biztosított. A 17 tagállam által 2023-ban benyújtott aktualizált nemzeti energia- és klímatervek szerint a kereslet csökkentésére irányuló rövid távú intézkedések erre a két fő területre összpontosítottak: tájékoztató kampányok a földgáz-/villamosenergia-megtakarításról, valamint a fűtés és hűtés csökkentésére irányuló intézkedések. A célértéket a 2022 augusztusa és 2023 márciusa közötti időszakra nézve túl is teljesítették: az Unió földgázfogyasztása ekkor összesen 18%-kal csökkent. A Bizottság becslése szerint e csökkenés 50%-a a háztartások, 43%-a az ipar, 7%-a pedig a villamosenergia-termelő ágazat érdeme³⁶.

56 Bár a tagállamok által hozott intézkedések hozzájárultak a kereslet csökkenéséhez, azt nehéz bizonyossággal felmérni, hogy mekkora ezen intézkedések relatív hatása a tagállamok által nem befolyásolható egyéb tényezőkéhez képest. Például a háztartások és a vállalkozások reagáltak mind a magasabb árakra, mind a gázmegtakarítást célzó kampányokra, de a Bizottság becslése szerint a 2022–2023-as tél keresletcsökkenése egyhatodrészt a meleg télnek is betudható, hiszen amiatt csökkent az épületfűtési célú gázkereslet. Hasonlóképpen az ipari kereslet 2022. évi, az előző évhez képest 18%-os visszaesését számos tényező befolyásolta, többek között a más tüzelőanyagra való átállás, az energiahatékonysági intézkedések, valamint a kereslet bezuhanása (a magas gázárak a termelés leállításához vezettek). A kereslet csökkenése az energiaigényes iparágakban (pl. vas- és acélgyártás, vegyi alapanyagok előállítása, cellulóz- és papírgyártás) volt a legszembetűnőbb: ezen iparágak termelése még továbbra sem érte el a válság előtti szintet (lásd: [12. ábra](#)).

³⁵ *EU gas consumption decreased by 17.7 %*, Eurostat (2023. április 19).

³⁶ SWD(2023) 63.

12. ábra. Havi termelés volumen szerint, ipari gyártás az Unióban
2019. január és 2023. november között (2015 = 100)

Forrás: Grafikon: Anouk Honoré (Oxford Institute for Energy Studies), az Eurostat adatai alapján.

A gáztárolók feltöltésére vonatkozó uniós szintű kötelezettség betartása megfelel a korábbi gyakorlatnak, és nagyobb bizonyosságot eredményez

57 Az Unióban a téli hónapokban fogyasztott földgáz 25-30%-a a gáztárolókból származik, amelyek fontos szerepet játszanak az európai gázrendszer egyensúlyban tartásában azáltal, hogy a téli csúcsidőszakban ki tudják elégíteni a keresletet. A válság előtt az Unió föld alatti gáztárolóinak mintegy 10%-a a Gazprom ellenőrzése alatt állt³⁷. 2021-ben ezeknek a tárolóknak a feltöltöttsége jóval alacsonyabb volt, mint az előző években, illetve mint az Unióban található más tárolóké, mert [Oroszország fegyverként használja a gázellátást](#). Az ACER beszámolója szerint 2022 januárjában „a földgázpiaci nemzeti szabályozó hatóságok többsége nem jelezte, hogy a gáztárolás jelenlegi szintje komoly aggodalomra adna okot”³⁸.

58 2022 júniusában az Unió elfogadta a gáztárolók feltöltésére vonatkozó kötelezettségét. Ennek értelmében az Unió összes föld alatti gáztárolója feltöltöttségének 2022. november 1-jén 80%-osnak, majd azt követően 2025-ig minden év november 1-jén 90%-osnak kellett lennie; februárra, májusra, júniusra és szeptemberre közttes feltöltési szinteket is kitűztek. Mindaddig e célértékek mind teljesültek, sőt túlteljesültek (2023 novemberében a feltöltöttség 99%-os volt), ami egyrészt jelzés arra, hogy az Unió képes lesz biztosítani egy átlagos télre elegendő gáztartalékot, másrészt biztosítéka annak, hogy a jövőben nem ismétlődhet meg a gáztárolókkal történő manipuláció.

59 Ez az intézkedés nagyobb bizonyosságot eredményez, ugyanakkor nem jár a korábbi gyakorlattól való jelentős eltéréssel, hiszen a tárolók feltöltési szintje megfelel a válság előtti átlagos uniós szintnek (lásd: [13. ábra](#)). A 2016–2020-as időszak öt évében a november 1-jei uniós szintű átlagos tárolófeltöltöttség 91,5%-os volt³⁹. Tizenegy – együttesen az Unió földgázfogyasztásának 56%-át kitevő – tagállamban volt érvényben nemzeti tárolási kötelezettség már a válság előtt is, négy tagállam pedig rendelkezett stratégiai tartalék földgázkészletekkel⁴⁰.

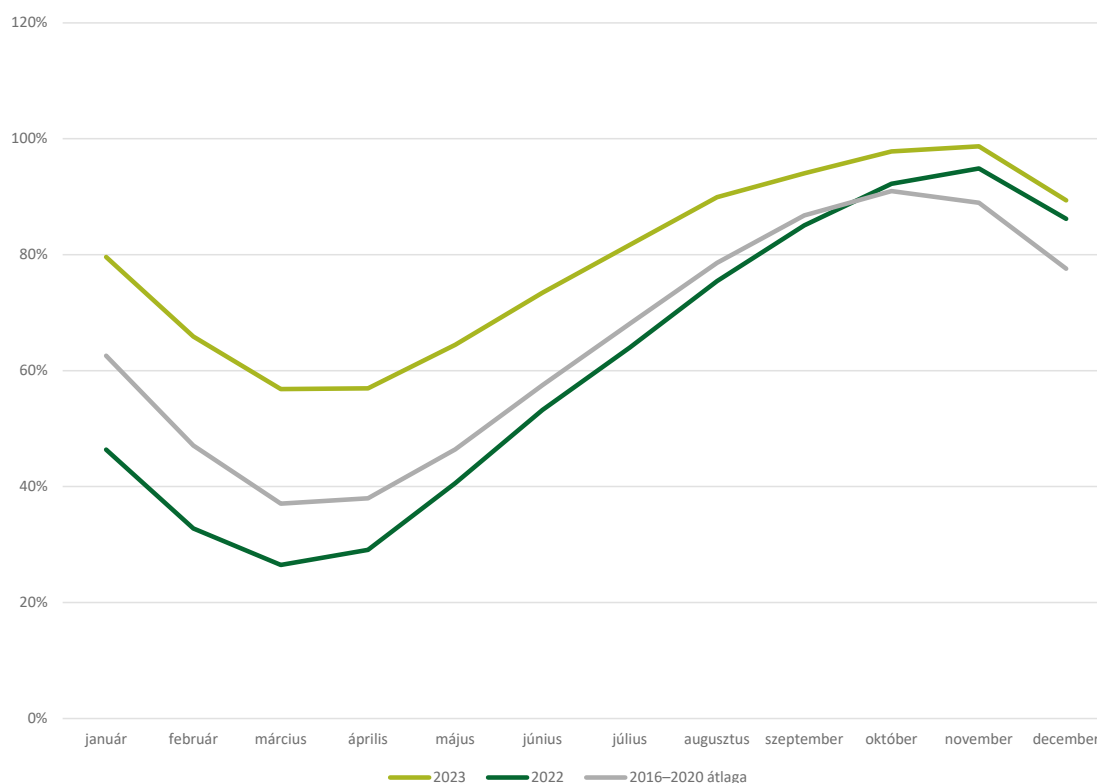
³⁷ A Bizottság jelentése a gáztárolással kapcsolatos egyes szempontokról, [COM\(2023\) 182](#).

³⁸ [Report on Gas Storage Regulation and Indicators](#), ACER (2022).

³⁹ [Aggregated Gas Storage Inventory \(Data overview/Historical data\)](#), Gas Infrastructure Europe (GIE).

⁴⁰ [Report on Gas Storage Regulation and Indicators](#), ACER (2022).

13. ábra. A tárolók átlagos feltöltési szintje az Unióban

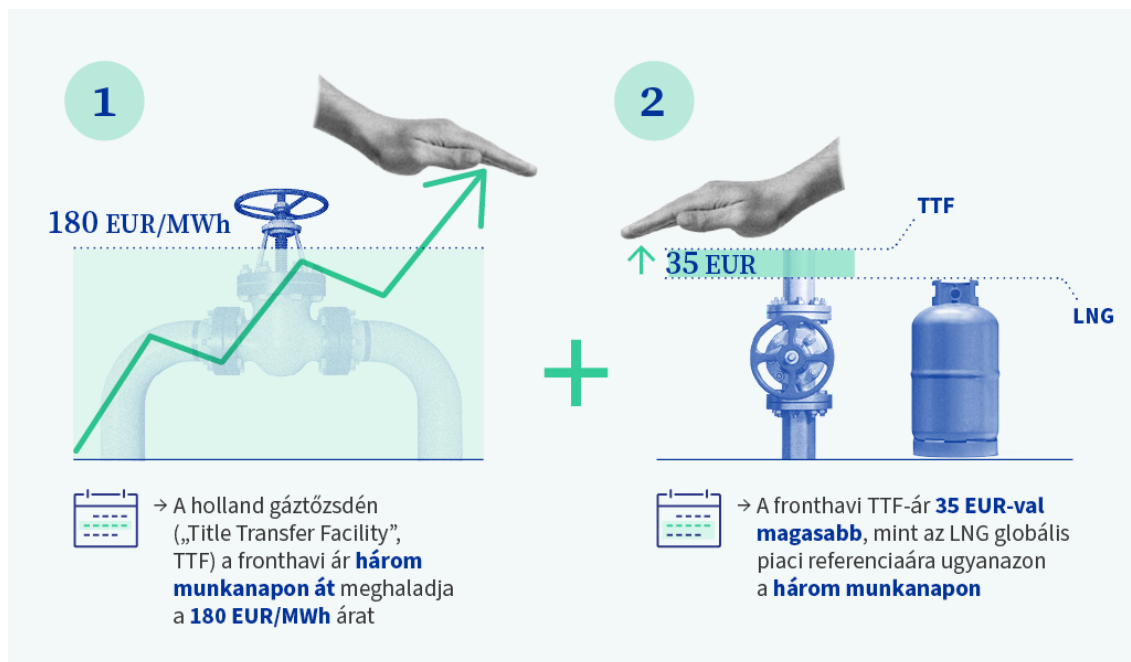
Forrás: Európai Számvevőszék, a GIE adatai alapján.

A gázárplafon esetleges aktiválásához kockázatok is kapcsolódnak

60 A piaci korrekciós mechanizmus, közismert nevén gázárplafon célja az, hogy korigálja – a Bizottság megítélése szerint – fellépő olyan piaci zavarokat, mint például a gázárak 2022. augusztusi megugrása. A gázárplafon abban az esetben aktiválódik, ha a holland TTF -en kötött határidős földgázügyletek következő havi ára legalább 180 euró/MWh, és egyben legalább 35 euró/MWh-val meghaladja az LNG globális referenciaárát (lásd: **14. ábra**). Ez azt jelenti, hogy egy adott időszakban az Unióban a határidős földgázvásárlás és -eladás leggyakoribb ügyleteiben az ár nem haladhatja meg az (EU) 2022/2578 rendelet szerint kiszámított árplafont. Ez a felső határ 2025. december 31-ig marad érvényben. A Bizottság érvelése szerint az árplafon révén az energiaválság idején „**korlátozni lehetett az árakat az uniós gázpiacokon**⁴¹”. Az intézkedés eredményessége azonban nem értékelhető, mivel azt eddig még nem aktiválták, viszont azonosították az esetleges aktiválásához kapcsolódó egyes kockázatokat.

⁴¹ COM(2023) 650 final.

14. ábra. A gázárplafon aktiválása

Forrás: AZ EU Tanácsa.

61 Az árplafon minden olyan gázszállítással kapcsolatban kötött szerződésre vonatkozik, amelyeket az Unió gázkereskedési platformjain, legalább egy hónapra és legfeljebb egy évre előre kötöttek. Más típusú vagy az Unión kívül kötött szerződésekre nem alkalmazható. Legalább egy globális tőzsde előkészületeket tett arra, hogy az árplafon aktiválásának esetén többletköltségek nélkül Hollandiából az Egyesült Királyság egy kereskedési platformjára helyezze át a földgázkereskedését. Az Európai Értékpapírpiaci Hatóság valószínűnek tartja, hogy a gázkereskedés kivonul az Unióból, mielőtt az árak megközelítik az árplafont⁴². A Hatóság figyelmeztetett, hogy ha ez megtörténik, az „**hatással lehet a piacok szabályos működésére és végső soron a pénzügyi stabilitásra**”. Jelentős gázhiány esetén, amely áremelkedést okozna, a Bizottságnak jogában áll felfüggeszteni az árplafont.

⁴² *Effects assessment of the impact of the market correction mechanism on financial markets*, ESMA (2023).

Az AggregateEU érdeklődést keltett a piacon, de előnyeinek megítéléséhez nem áll rendelkezésre elegendő adat

62 2022 áprilisában a Bizottság létrehozta a közös földgázbeszerzésre szolgáló uniós [energiaplatformot](#). Ennek volt azután eredménye az AggregateEU, amelyet 2023 áprilisában indítottak el, kezdetben 2023 decemberéig. A Bizottság szerint az AggregateEU célja, hogy alternatív földgázvásárlási és -értékesítési csatornát biztosítson, többek között közös beszerzések, valamint keresletösszesítő szolgáltatás és az együttműködés új formái révén. A várt további előnyök közé tartozik az átláthatóság növelése, a tengerparttal nem rendelkező országok kisebb vállalatainak támogatása (az LNG beszerzése terén), valamint olyan együttműködési modellek lehetővé tétele, mint a központi vevőn keresztül történő csoportos vásárlás⁴³. Ahhoz, hogy a platformot használhassák, az uniós földgázhálózathoz csatlakozott 24 tagállamnak (Írország, Málta és Ciprus mentességet élvez) biztosítania kellett, hogy a joghatóságuk alá tartozó jogalanyok az egyes tagállamok 2023. év végi tárolófeltöltési célértéke 15%-ának megfelelő igénylést nyújtsanak be⁴⁴.

63 A gyakorlatban az AggregateEU olyan online platform, amely tagállamonként, a kívánt földgázszállítás célországára szerint csoportosítja az uniós vagy [energiaközösségi](#) székhelyű szervezetek (ipari szereplők, kereskedők stb.) földgázigényeit, és a szállítók erre reagálva tehetik meg ajánlataikat. A rendszer a keresletet és a kínálatot arányosan és ár szerint állítja rangsorba (így minden vevőnek egyenlő esélye van arra, hogy a szállítási célországára szerinti legalacsonyabb áron vásároljon). A Bizottság részvétele ezen a ponton véget ér. A vevők és az eladók a platform keretein kívül tárgyalnak, és nem kötik őket a platformon megjelent árajánlatok.

64 A jelek szerint az AggregateEU teljesíti azt a célját, hogy a kisebb vállalkozásokat támogassa, mivel a platformon földgázt vásárolni kívánó vállalkozások kétharmada a Bizottság besorolása szerint kisebb szervezetnek minősül (egyetlen tagállamban működő vállalkozás vagy helyi földgáz-kiskereskedő).

65 Az AggregateEU célja szerint csakugyan alternatív csatornát biztosít a földgázvásárláshoz és -eladáshoz. 2023-ban négy „párosítási” fordulóra került sor a platformon: 180 szervezet nyújtott be 54 milliárd m³ földgáz iránti igényt. Az igényelt össz mennyiség az uniós gáztárolási kapacitás 50%-ának felel meg, ami jóval magasabb, mint az uniós gáztárolási kapacitás jogszabályban kötelezően előírt 15%-a. Ez azt mutatja, hogy az AggregateEU valódi érdeklődést keltett a gázipari vállalkozások

⁴³ [AggregateEU – questions and answers](#), Európai Bizottság.

⁴⁴ A Tanács (EU) 2022/2576 rendelete.

körében. Nem tudtuk azonban meghatározni, hogy az AggregateEU milyen hozzáadott értéket képvisel a gázkereskedési platformok tekintetében, sem pedig azt, hogy milyen piaci hiányosságot kezel, mivel az uniós gázpiacokon a válság által okozott árkülönbség az AggregateEU elindításának idejére már jelentősen csökkent⁴⁵.

66 Annak értékeléséhez, hogy milyen mértékben valósultak meg az AggregateEU által a Bizottság állítása szerint nyújtott egyéb előnyök (lásd: **62.** bekezdés), olyan szintű információra volna szükség a megkötött szerződésekről, amennyi nem áll rendelkezésre. A Bizottságnak nincs hozzáférési joga a platformon tett ajánlatok eredményeként megkötött szerződésekhez, így nem tudhatja, hogy kétoldalú vagy közös beszerzési konzorciumokon keresztül megvalósult szerződésekről van-e szó, illetve hogy e szerződések értelmében a fő uniós földgázkereskedelmi platformok árajánlatainál alacsonyabb árakat fizettek-e. A Bizottság tisztában van ezzel, és kijelentette, hogy a rendszer valamennyi előnye csak akkor jutna érvényre, ha „a Bizottság és a tagállamok az Unióban tervezett és megkötött összes földgázbeszerzési megállapodás tekintetében átláthatóságot biztosítanak az uniós energiaplatform számára annak értékeléséhez, hogy teljesülnek-e az ellátásbiztonságra és az energiaszolidaritásra vonatkozó célkitűzések”⁴⁶.

A nemzetközi kapcsolatteremtési lépések nyilvánvalóvá tették a Bizottság szándékait, de a kitűzött célok eléréséhez kevéssel járultak hozzá

67 A közös gázbeszerzés támogatása mellett az uniós energiaplatform „célja, hogy összehangolja az uniós fellépéseket és a külső upstream szállítókkal folytatott tárgyalásokat annak érdekében, hogy az uniós országok ne licitálják túl egymást, ugyanakkor politikai és piaci súlyukat kihasználva [...] jobb feltételeket teremtsünk valamennyi uniós fogyasztó számára”⁴⁷. Ennek érdekében a Bizottság egyrészt több kapcsolatteremtési kezdeményezést indított a gáztermelő országok irányában, másrészt jogában áll felülvizsgálni a tagállamok és a nem uniós országok közötti kormányközi energiaügyi megállapodásokat. Megállapításunk szerint a Bizottságnak

⁴⁵ *Market monitoring report on key developments in EU gas wholesale markets*, ACER (2023. június).

⁴⁶ A Bizottság közleménye: „Energiavédelem – közös felkészülés, közös beszerzés és az EU közös védelme”, COM(2022) 553 final.

⁴⁷ *EU energy platform*, Európai Bizottság (2023. szeptember 21).

mindkét területen hiányoznak a kitűzött célok eléréséhez szükséges eszközei és jogi hatásköre.

68 Válságreakálása részeként a Bizottság a nem uniós gáztermelő országokkal régóta fennálló kétoldalú kapcsolataira alapozva kapcsolatbővítő kezdeményezéseket indított. A Bizottság ezáltal is hangsúlyozni kívánta, hogy ellátásbiztonságának javítása érdekében az Unió lépéseket fog tenni földgázellátása diverzifikálására. Nem kötelező erejű közös nyilatkozatokat írt alá az Egyesült Államokkal, Norvégiával és Kanadával, valamint egyetértési megállapodásokat Egyiptommal/Izraellel és Azerbajdzsánnal. A Bizottság intézkedései ellenére azonban, tekintettel e dokumentumok jellegére és a Bizottság korlátozott nemzetközi hatáskörére, ezektől kevés olyan konkrét eredmény várható el, amelyek javítanák az Unió földgázellátásának biztonságát. Az e dokumentumokban tett néhány olyan szándéknyilatkozat, mint hogy az Unió Norvégiával közösen dolgozzon ki az energiapiacok stabilizálására szolgáló eszközöket, vagy hogy létrehozzák az LNG-vel foglalkozó EU–Kanada munkacsoportot, nem járt az elvárt eredményekkel.

69 A tagállamok kétoldalú kapcsolatot ápolnak a nem uniós földgáztermelő országokkal. Bizonyos esetekben – az [\(EU\) 2017/684 tanácsi határozatban](#) meghatározottak szerint – be kell számolniuk a Bizottságnak az e kapcsolatokból adódó kormányközi energiaügyi megállapodásaikról. A határozat bevezette azt a követelményt, hogy a Bizottság előzetesen (aláírás előtt) értékelje a földgázzal és olajjal kapcsolatos kormányközi megállapodásokat annak biztosítására, hogy azok összeegyeztethetők legyenek az uniós joggal. Egy intézet szerint, amely nyomon követi a válság kezdete óta aláírt kormányközi energiaügyi megállapodásokat, [nagyon sok különböző típusú megállapodás született a tagállamok és a nem uniós országok között](#). Ezek közül egyről sem számoltak be a Bizottságnak. Mivel ezek a megállapodások nem nyilvánosak, a Bizottság nem tudhatja, hogy a tagállamok által nem uniós országokkal kötött megállapodások olyan típusúak-e, hogy azokat az (EU) 2017/684 határozatban meghatározott kormányközi megállapodásként be kell jelenteni számára.

Következtetések és ajánlások

70 Általános megállapításunk szerint az uniós keret ugyan – igaz, egyenlőtlenül – a biztonságos földgázellátás valamennyi aspektusával foglalkozott, ám a válságreagálási célkitűzések elérése gyakran nem bizonyítható. Az Unió ellátásbiztonsági szerkezete ösztönözte a tagállamok közötti együttműködést, de nem szavatolja, hogy egyes kulcsfontosságú elérendő eredmények csakugyan megszületnek, és az Unió csak a közelmúltban kezdte meg egy megfizethetőségi keret kidolgozását. Az Unió egy sor rövid távú intézkedést fogadott el válaszul arra, hogy Oroszország fegyverként használja a gázellátást, és határozottan jelezte a piacnak, hogy a tagállamok együttműködve fogják leküzdeni ezt a kihívást. Az uniós intézkedések előnyei azonban nem mindig voltak egyértelműek, és az Uniónak új ellátásbiztonsági helyzettel kell szembenéznie, miközben egyre nagyobb mértékben támaszkodik az LNG-re, valamint dekarbonizálnia kell a földgázfogyasztást.

71 Egyes uniós szakpolitikák és intézkedések kedvező hatást gyakoroltak az Unió gázellátásának biztonságára, különösen azáltal, hogy a tagállamok gázhálózatait összekapcsoló infrastruktúrát írtak elő vagy finanszíroztak, lehetővé téve a kétirányú (nyugat-keleti és kelet-nyugati) gázáramlást, és hogy támogatták a gázellátás diverzifikálását. Az Unió gázellátás-biztonsági politikája sokkal egyértelműbben fogalmazta meg a rendelkezésre állásra, mint a megfizethetőségre vonatkozó célkitűzéseit. A válság rákényszerítette az Uniót, hogy gázellátás-biztonsági keretrendszerén belül nagyobb súlyt tulajdonítson a megfizethetőség kérdésének, és a tagállamok számos intézkedést hoztak e kérdés kezelésére. Az Unió jelenleg fejleszti tovább a földgáz megfizethetőségére vonatkozó szakpolitikai keretet. A keret azonban továbbra sem foglalkozik kellően azzal, hogy az Uniónak kifejezetten figyelembe kell vennie és elemeznie kell a megfizethetőségi mozgatórugókat és kihívásokat (lásd: [19–26.](#) bekezdés).

1. ajánlás. A gáz megfizethetőségére vonatkozó uniós keret kiteljesítése

A Bizottság legyen nagyobb figyelemmel a gázellátás biztonságának megfizethetőségi dimenziójára, és ennek érdekében:

- a) biztosítsa a megfizethetőség uniós szintű értékelését a releváns kulcsfontosságú uniós elérendő eredmények tekintetében;
- b) mérje fel, hogy a földgázellátás biztonságáról szóló rendelet felülvizsgálata során megvalósítható-e, hogy a földgázellátás biztonságáról szóló rendeletben előírt nemzeti kockázatértékelések figyelembe vegyék a megfizethetőségi kockázatot;
- c) értékelje a tagállami beszámolási követelmények aktualizálásának megvalósíthatóságát annak érdekében, hogy azok az energiaszegénység mellett a megfizethetőségre vonatkozó információkra is kiterjedjenek, például a nemzeti energia- és klímatervekben.

Megvalósítási határidő: 2025

72 A tagállamokra és tagállamok regionális csoportjaira vonatkozó gázellátás-biztonsági uniós beszámolási keret alapul szolgál a számos kockázat szisztematikus mérlegeléséhez, az azok elkerülését célzó megelőző intézkedésekhez, illetve e kockázatok bekövetkezése esetén a vészhelyzeti intézkedések megtételéhez. 18 tagállam azonban nem hajtotta végre teljesen a megelőzési és vészhelyzeti tervekkel kapcsolatos beszámolási eljárást, két tagállam pedig a 2019. évi beszámolási fordulóban semmit nem nyújtott be, ami arra utal, hogy az eljárás nem hatékony, és hozzáadott értéke kétséges. Bár a regionális kockázati csoportok elősegítik az együttműködést, megállapításunk szerint nem hozzák a várt eredményeket, többek között a csoportok közötti átfedések miatt. Egyes kockázati csoportok konfigurációja elavulttá vált, miután az orosz földgázszállítás leállása nyomán a gáz most új irányokból áramlik. Ez is mutatja, hogy bár az ellátásbiztonsági beszámolási keret ösztönzi a tagállamok közötti együttműködést, a nemzeti és regionális gázellátásbiztonsági rendszerek támogatásának kinyilvánított céljához képest mégis több kulcsfontosságú szempontból elégtelen a hozzáadott érték és a hatékonyság. A legtöbb tagállam támogatja a nemzeti és regionális gázellátásbiztonsági beszámolási kötelezettségek szerkezetének felülvizsgálatát. Ehhez adódik az a megoldandó kérdés, hogy ki kell teljesíteni az – akár kétoldalú, akár valamely uniós szintű mechanizmus révén kötött – szolidaritási megállapodások rendszerét (27–44. bekezdés).

2. ajánlás. A gázellátás biztonságára vonatkozó tagállami beszámolási folyamat optimalizálása

Azt biztosítandó, hogy mind nemzeti, mind regionális szinten egységesen azonosítsák és kezeljék a legfontosabb gázellátás-biztonsági kérdéseket, a Bizottság:

- a) mérje fel, hogy a gázellátás biztonságáról szóló rendelet felülvizsgálata alkalmával lehetséges-e észszerűsíteni a tagállamok gázellátás-biztonsági beszámolási követelményeit, valamint főbb dokumentumaik (nemzeti és közös kockázatértékelések, megelőző intézkedési és vészhelyzeti tervek) kidolgozásának és benyújtásának folyamatát;
- b) nyújtson továbbra is segítséget a tagállamoknak teljes körű, időben benyújtandó dokumentumaik kidolgozásában, különösen annak vizsgálatával, hogy milyen digitális eszközök alkalmazhatóak beszámolási és felülvizsgálati célra.

Megvalósítási határidő: 2025

3. ajánlás. A regionális együttműködés szerkezetének felülvizsgálata

A Bizottság vizsgálja felül a regionális együttműködés jelenlegi struktúráját, és ennek során:

- a) igazítsa hozzá annak konfigurációját a megváltozott körülményekhez (nőtt az LNG részaránya, csökkent egyes csővezetékek szerepe az ellátásban);
- b) csökkentse a kockázati csoportok közötti átfedéseket, és tisztázza az azokon belüli szerep- és felelősségi köröket.

Megvalósítási határidő: 2025

73 A közös érdekű projektek kiválasztási eljárása összetett, három szakaszból áll, amelyek mindegyike saját módszertannal, számos lépéssel és nagyszámú érdekelt féllel rendelkezik. E folyamat elvárható eredménye az, hogy egy projekt azért kapja meg a közös érdekű projekt státuszát, mivel a legtöbb várható előnnyel jár. Az esetek 20%-ában mégsem ez történt, mivel egy adott célkitűzés alatt az egymással ténylegesen vagy potenciálisan versengő közös érdekű projekteket klaszterként sorolták fel, és a piacra hagyták annak eldöntését, hogy melyiket finanszírozza. A közös érdekű projektek kiválasztásakor kellő figyelmet fordítottak az ellátásbiztonságára, de a Bizottság nem tud áttekintést adni mind a 291 közös érdekű gázprojekt

végeredményéről. A projekteredményekre vonatkozó információk hiányos volta megnehezíti annak értékelését, hogy milyen a közös érdekű projektek végrehajtási aránya, illetve milyen annak hozzáadott értéke, hogy egy projekt közös érdekű projekt. Több közös érdekű gázipari projekt nem lesz (két kivétellel: Málta és Ciprus csatlakoztatása az uniós hálózathoz), de ugyanezt a folyamatot alkalmazzák a hidrogénnel kapcsolatos közös érdekű projektekre is, így előfordulhatnak ugyanazok a hibák. Megállapítottuk, hogy tekintettel a nulla nettó kibocsátást célzó uniós célkitűzésre és arra, hogy a földgáz iránti igény a jövőben is fenn fog állni, a szén-dioxid-leválasztás, -hasznosítás és -tárolás terén elért elégtelen előrehaladás az Unió éghajlat-politikai céljait szem előtt tartva kockázatot jelenthet az Unió hosszú távú földgázellátás-biztonságára nézve (45–52. bekezdés).

4. ajánlás. A közös érdekű projektek végrehajtása átláthatóságának javítása

A tagállamokkal, az ENTSOG-gal és a projektgazdákkal folytatott konzultációt követően a Bizottság javítsa a közös érdekű projektek eredményeire vonatkozó adatok átláthatóságát és egyértelműségét azáltal, hogy a közös érdekű projektek átláthatósági platformjára információkat vesz fel a korábbi közös érdekű projektekre, a projektköltségekre és az összevont közös érdekű projektekre nézve is. Ezt a közös érdekű projektek átláthatósági platformján vagy az Europa.eu weboldalon lehetne megtenni, és valamennyi jövőbeli közös érdekű projektlistára alkalmazni kellene.

Megvalósítási határidő: 2025

74 2022–2023-ban az Unió – főként az EUMSZ 122. cikke alapján – számos szükséghelyzeti intézkedést kezdeményezett, és ezzel határozottan jelezte a piacnak: a tagállamok együttműködve fogják leküzdeni azt a kihívást, hogy Oroszország fegyverként használja a gázellátást, és biztosítani fogják az ellátás biztonságát. Ezeknek az intézkedéseknek a kitűzött célokhoz viszonyított hatása nem mindig határozható meg, az eredményeket befolyásoló egyéb tényezők vagy a bizonyítékok hiánya miatt. Sikerült elérni a kereslet 15%-os csökkenését (egy ötéves átlaghoz képest), ami elősegítette a piaci biztonság helyreállítását, bár a kereslet a magas árak miatt már a célérték kitűzése előtt is csökkenőben volt. Az intézkedések eredményességének értékelésekor nehéz felmérni, hogy mekkora a relatív hatásuk a tagállamok által nem befolyásolható egyéb tényezőkhöz (pl. magas gázárak, a kereslet bezuhanása, meleg időjárás) képest (lásd: 54–56. bekezdés).

75 Az Unió a gáztárolókra feltöltöttségi kötelezettséget is bevezetett: annak előbb 2022 novemberéig 80%-osnak, majd 2025-ig minden év november 1-jén 90%-osnak

kell lennie. E célértékek teljesítése válság idején hasznára vált a piaci biztonságának és növelte az ellátásbiztonsággal kapcsolatos bizonyosságot. Az intézkedés ugyanakkor nem jár a korábbi gyakorlattól való jelentős eltéréssel, hiszen a tárolók feltöltési szintje megfelel a válság előtti átlagos uniós szintnek (lásd: [57–59.](#) bekezdés).

76 Az Unió intézkedéseket fogadott el annak érdekében, hogy egyes, általa szélsőségesnek ítélt piaci jelenségek enyhítése érdekében bizonyos szerződéstípusok esetében az (EU) 2022/2578 rendelet szerint kiszámított árplafonban maximalizálja a nagykereskedelmi gázárakat. Mivel a gázárak végül messze elmaradtak ettől a felső határtól, így a mindeddig nem aktivált intézkedés eredményessége nem értékelhető. Megállapítottuk, hogy az árplafon esetleges aktiválása kockázatokkal jár. Az Európai Értékpapírpiazi Hatóság figyelmeztetett: ha az árak megközelítik az árplafont, akkor a gázkereskedés kivonulhat az Unióból, ami kockázatot jelentene a piac szabályos működésére nézve. Jelentős gázhiány esetén, amely áremelkedést okozna, a Bizottságnak jogában áll felfüggeszteni az árplafont. ([60–61.](#) bekezdés).

77 Az AggregateEU, a Bizottság által a gázvásárlók és -értékesítők számára létrehozott kapcsolatteremtési eszköz alternatív csatornát biztosít a földgázvásárláshoz és -eladáshoz. Ez érdeklődést váltott ki azon kisebb szervezetek részéről, amelynek segítségével a Bizottság törekszik. Nem tudtuk azonban meghatározni, hogy milyen hozzáadott értéket képvisel a gázkereskedési platformok tekintetében, sem pedig azt, hogy milyen piaci hiányosságot kezel. A Bizottság továbbá nem tudja bizonyítani más kinyilvánított céljainak elérését, mivel nem tud információt szerezni a platformon keresztül kapott ajánlatok eredményeként ténylegesen megkötött szerződésekről. Végezetül megállapítottuk, hogy a Bizottságnak az uniós fellépések és tárgyalások külső upstream szállítókkal való összehangolására irányuló erőfeszítései nem lehetnek sikeresek, mivel a Bizottság nem rendelkezik az ehhez szükséges eszközökkel és jogi hatáskörökkel ([62–69.](#) bekezdés).

A jelentést 2024. május 15-i luxembourgi ülésén fogadta el a Joëlle Elvinger számvevőszéki tag elnökölte I. Kamara.

a Számvevőszék nevében

Tony Murphy
elnök

Mellékletek

I. melléklet. A közös érdekű projektek kivitelezéséhez nyújtott CEF-finanszírozás

A pályázat neve	PCI lista	Tagállam	CEF-finanszírozás (millió euró)
Közös érdekű ikerprojektek Délnyugat-Skócia szárazföldi rendszerével Cluden és Brighthouse Bay között (Egyesült Királyság)	1	UK	34,8
Klaipėda–Kuršėnai földgázszállító vezeték megépítése	1	LT	28,6
A Lengyelország–Litvánia földgáz-összeköttetés (GIPL) megépítése, a támogató infrastruktúrát is beleértve	1	PL, LT	295,4
A Lengyelország és a Cseh Köztársaság, vagyis Libhošť–Hať (CZ–PL) és Kędzierzyn (PL) közötti összekapcsolás (jelenlegi nevén Stork II)	1	PL, CZ	62,7
A TENP vezetéken kétirányú szállítást lehetővé tévő összekapcsolás – Kivitelezés	1	DE	8,7
A nemzeti gázszállítási rendszer fejlesztése Románia területén Bulgária–Románia–Magyarország–Ausztria irányban – kivitelezési munkálatok, 1. szakasz	1	RO	179,3
A Balticconnector kivitelezése	2	FI, EE	187,5
Az Észtország és Lettország közötti földgáz-összeköttetés bővítése (Észtország–Lettország: bővítés)	2	EE	18,6
A Lengyelország és Szlovákia közötti földgáz-összeköttetés kivitelezési munkálatai	2	SK, PL	134,6
A krki LNG-terminál megépítése	2	HR	82,5
LNG csővezeték, Omišalj–Zlobin–Bosiljevo–Sisak–Kozarac–Slobodnica – Az I. szakasz kivitelezése	2	HR	16,4
Belső szűk keresztmetszetek kiküszöbölése Cipruson az elszigeteltség megszüntetésére és a Földközi-tenger keleti medencéjéből történő gázszállítás lehetővé tételére (CyprusGas2EU)	2	CY	101,3
Kivitelezési munkálatok a bolgár átviteli rendszer rehabilitációja, korszerűsítése és bővítése céljával, 2. szakasz	3	BG	27,1
Az inčukalni föld alatti gáztároló korszerűsítése és kibővítése	3	LV	44
A közös érdekű projektek 8.3. infrastrukturális klaszterének kivitelezési munkálatai	3	PL, DK	214,9
A Lettország–Litvánia összekapcsolás megerősítésének kivitelezési munkálatai	3	LV, LT	4,8

A pályázat neve	PCI lista	Tagállam	CEF-finanszírozás (millió euró)
Bulgária–Szerbia gázvezeték-összeköttetés (IBS) – Kivitelezési munkák	4	BG	44,5
A hireni föld alatti gáztároló kibővítése (Bulgária) – Kivitelezési munkák	4	BG	77,9
Napi kivételi kapacitás növelése – föld alatti gáztároló, Bilciurești	5	RO	38

II. melléklet. A kivitelezéshez CEF-finanszírozásban részesült gázipari közös érdekű projektek térképe

LNG-terminál	Kétirányú gázáramlás	Gázcsomópont
Föld alatti gáztároló	Gázkompresszor-állomás	Gázvezeték

Forrás: Európai Bizottság.

Rövidítések

BCM: milliárd köbméter

CCUS: szén-dioxid-leválasztás, -hasznosítás és -tárolás

CEF: Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz

CRA: közös kockázatértékelés

ENTSOG: Földgázpiaci Szállítási rendszer-üzemeltetők Európai Hálózata

EP: veszélyhelyzeti terv

IEA: Nemzetközi Energia Ügynökség

IGA: kormányközi megállapodás

LNG: cseppfolyósított földgáz

MWh: Megawattóra

NEKT: nemzeti energia- és klímaterv

PAP: megelőzési cselekvési terv

PCI: Közös érdekű projekt

SoS: Ellátásbiztonság

TEN-E: transzeurópai energiahálózatok

TTF: Title Transfer Facility

VTP: virtuális kereskedési platform

Glosszárium

Átvitelrendszer-üzemeltető: A nemzeti vagy regionális energiaátvitelért felelős szervezet.

Cseppfolyósított földgáz: Tárolásra vagy szállításra alkalmassá tett, átalakított földgáz.

Ellátásbiztonság: Valamely erőforrás folyamatos rendelkezésre állása megfizethető áron.

Energiaszabályozók Európai Uniók Együttműködési Ügynöksége: Uniós ügynökség, amely szorosan együttműködik a tagállami energiaszabályozókkal a villamos energia és a földgáz belső piaca eredményes működésének támogatása érdekében.

Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz: Az energetikai, a közlekedési, valamint az információs és kommunikációs technológiai ágazatok fenntartható és összekapcsolt infrastruktúráinak megteremtéséhez pénzügyi támogatást nyújtó uniós eszköz.

Földgázpiaci Szállítási rendszer-üzemeltetők Európai Hálózata: Az uniós tagállamok és más kapcsolódó országok gázszállítási rendszer-üzemeltetői közötti együttműködést előmozdító társulás.

Kereslet bezuhanása: A földgáz vagy más áru iránti kereslet hosszú távú csökkenése a tartósan magas árakra vagy a korlátozott kínálatra reagálva.

Költség-haszon elemzés: Egy javasolt intézkedéssor becsült költségeinek és várható előnyeinek összevetése.

Közös érdekű projekt: Határokon átnyúló infrastrukturális projekt két vagy több uniós ország között egy transzeurópai hálózat keretében.

A Bizottság válaszai

<https://www.eca.europa.eu/hu/publications/sr-2024-09>

Időrendi áttekintés

<https://www.eca.europa.eu/hu/publications/sr-2024-09>

Ellenőrző csoport

Ellenőrzéseinek eredményeit a Számvevőszék különjelentésekben mutatja be, amelyek egy adott költségvetési területhez kapcsolódó uniós szakpolitikákkal és programokkal, illetve az irányítással kapcsolatos kérdésekkel foglalkoznak. Hogy ellenőrzési munkája maximális hatást érjen el, témái megválasztásakor és feladatai megtervezésekor a Számvevőszék figyelembe veszi a teljesítmény-, illetve szabályszerűségi kockázatokat, az érintett bevétel vagy kiadás nagyságát, a várható fejleményeket, valamint a politikai jelentőséget és a nagyközönség érdeklődését.

Ezt a teljesítmény-ellenőrzést a fenntartható természetierőforrás-gazdálkodásra szakosodott, Joëlle Elvinger számvevőszéki tag elnökölte I. Kamara végezte.

Az ellenőrzést João Leão számvevőszéki tag vezette Paula Betencourt kabinetfőnök, Florence Fornaroli ügyvezető, Nicholas Edwards feladatfelelős, valamint Greta Kapustaité, Lorenzo Pirelli, Michal Szwed és Jonas Kathage számvevők támogatásával. Nyelvi támogatás: Agata Sylwestrzak, Paola Magnanelli és Janina Schmidt Maximo. Grafikai tervezés: Giuliana Lucchese.

Balról jobbra: Giuliana Lucchese, Michal Szwed, Paola Magnanelli, Nicholas Edwards, João Leão, Paula Betencourt, Florence Fornaroli, Greta Kapustaité, Lorenzo Pirelli.

SZERZŐI JOGOK

© Európai Unió, 2024

Az Európai Számvevőszék dokumentumainak felhasználását a nyíltadat-politikáról és a dokumentumok további felhasználásáról szóló [6-2019. sz. számvevőszéki határozat](#) szabályozza.

Ellenkező rendelkezés (pl. egyedi szerzői jogi nyilatkozatokban foglaltak) hiányában az Európai Unió tulajdonában lévő számvevőszéki tartalmak a [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\) licenc](#) alá tartoznak. Ezért főszabály szerint a további felhasználás a forrás és a változtatások megfelelő feltüntetésével megengedett. A Számvevőszéktől származó tartalmak további felhasználásakor azok eredeti értelme és mondanivalója nem torzulhat. A Számvevőszék nem vonható felelősségre a továbbfelhasználás esetleges következményeiért.

Ha az adott tartalomban azonosítható magánszemélyek is érintettek (például ha egy kép a Számvevőszék munkatársait ábrázolja vagy harmadik fél is szerepel a források között), adott esetben további engedélyt is be kell szerezni.

Amennyiben ez megtörtént, akkor a vonatkozó engedély érvényteleníti a fenti általános érvényű engedélyt, és az abban foglalt, egyértelműen meghatározott felhasználási korlátozások érvényesek.

Az olyan tartalmak felhasználásához vagy reprodukálásához, amelyek nem az Európai Unió tulajdonát képezik, adott esetben közvetlenül a szerzői jog tulajdonosától kell engedélyt kérni.

8. ábra – ikonok: Az ábrák kidolgozása a [Flaticon.com](#) eszközeinek felhasználásával történt. © Freepik Company S.L. Minden jog fenntartva.

Az iparjogvédelem alatt álló szoftverek és dokumentumok – pl. szabadalmak, márkajelzések, bejegyzett formatervezési minták, logók és nevek – nem tartoznak a Számvevőszék továbbfelhasználási politikájának hatókörébe.

Az Európai Uniónak az europa.eu címtartomány alá tartozó intézményi honlapjai külső oldalakra mutató hivatkozásokat is tartalmaznak. Ezek nem tartoznak a Számvevőszék hatáskörébe, ezért ajánlott elolvasni az ott közzétett adatvédelmi és szerzői jogi rendelkezéseket.

Az Európai Számvevőszék logójának használata

Az Európai Számvevőszék logója kizárólag a Számvevőszék előzetes hozzájárulásával használható fel.

HTML	ISBN 978-92-849-2243-7	ISSN 1977-5733	doi:10.2865/35442	QJ-AB-24-010-HU-Q
PDF	ISBN 978-92-849-2289-5	ISSN 1977-5733	doi:10.2865/430566	QJ-AB-24-010-HU-N

A Nemzetközi Energiaügynökség meghatározása szerint az energiabiztonság „az energiaforrások megfizethető áron való folyamatos rendelkezésre állása”. Oroszország Ukrajna elleni inváziója földgázellátási és megfizethetőségi válságot idézett elő az Európai Unióban. Ez próbára tette az Unió gázellátás-biztonsági keretét, és több ideiglenes ellátásbiztonsági intézkedés elfogadásához vezetett uniós szinten, amikor az Unió az orosz vezetékes gázt kiváltva nagyobb mértékben igyekezett támaszkodni a cseppfolyósított földgázra. Megállapítottuk, hogy az uniós keret egyenlőtlenül kezelte a biztonságos földgázellátás kérdését, és hogy a válságreakálási célkitűzések elérése gyakran nem bizonyítható. Megállapításaink alapján a következőket javasoljuk az Európai Bizottságnak:

- teljesítse ki a földgáz megfizethetőségére vonatkozó uniós keretet;
- optimalizálja a földgázellátás biztonságára vonatkozó tagállami beszámolási eljárást, és vizsgálja felül a regionális együttműködés struktúráját;
- javítsa a közös érdekű projektek végrehajtásának átláthatóságát.

A Számvevőszék különjelentése az EUMSZ 287. cikke (4) bekezdésének második albekezdése alapján.

EURÓPAI
SZÁMVEVŐSZÉK

Az Európai Unió
Kiadóhivatala

EURÓPAI SZÁMVEVŐSZÉK
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Telefon: +352 4398-1

Megkeresés: eca.europa.eu/hu/contact

Weboldal: eca.europa.eu

Twitter: @EUAuditors